

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ
OKUMA METİNLERİNİN BETİMLENMESİ

HAZIRLAYAN
MELİKE TEMİZYÜREK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA - 2021

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDAKİ
OKUMA METİNLERİNİN BETİMLENMESİ

HAZIRLAYAN
MELİKE TEMİZYÜREK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. SÜER EKER

EŞ DANIŐMAN
PROF. DR. MUSTAFA DURMUŞ

ANKARA - 2021

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 06 /10 /2021..

Öğrencinin Adı, Soyadı: Melike TEMİZYÜREK

Öğrencinin Numarası: 21810456

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. Süer EKER.

Tez Başlığı: Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Betimlenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 116 sayfalık kısmına ilişkin, 06/10/2021 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 16'dır. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

“Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını” inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası...

ONAY

Tarih: ...06 / 10 /2021.....

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. Süer EKER

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez konumun belirlenme sürecinde ve çalışmamın her aşamasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana yol gösteren saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Süer EKER'e; çalışmam boyunca tezimin içeriğine yönelik katkılarıyla ve yazım sürecinde değerli önerileriyle bakış açımı geliştiren eş danışmanım Prof. Dr. Mustafa DURMUŞ'a; çok kıymetli geri dönüşlerle tezime katkı sunan Prof. Dr. Mehmet KARA ve Dr. Öğr. Üyesi Bilge GÖKTER GENÇER hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanına yönlendirerek bana yeni ufuklar açan, yüksek lisans eğitimim süresince akademik gelişimime katkı sağlayan, tez içeriği ve uygulamaya yönelik çalışmalar konusunda vakit ayırarak bana yol gösteren değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Erol BARIN'a; kültürel alt yapımda yadsınamaz emekleri bulunan çok kıymetli amcam Prof. Dr. Fahri TEMİZYÜREK'e teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Tüm eğitim hayatım boyunca ve bu zorlu süreçte beni her konuda destekleyen ve yanımda olan aileme; en zorlandığım anlarda pozitif üslubuyla ve neşesiyle beni motive eden değerli meslektaşım Sema ALTINAY'a; bütün zorlu süreçleri birlikte aştığım kıymetli dostlarım İsmail Can ÇEVİK ve Merve AKBAŞ'a; bu yolda bana inan ve beni destekleyen tüm arkadaşlarıma içtenlikle teşekkür ederim.

ÖZET

Melike Temizyürek, Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Betimlenmesi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programı, 2021.

Bu çalışmada Yabancılara Türkçe Öğretim Setlerindeki (Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi TÖMER-Yabancılar İçin Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe) B2 düzeyinde yazılan ders kitaplarında yer alan okuma metinleri, araştırmacı tarafından belirlenen okuma metinleri analiz maddelerinde yer alan hususlara göre karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Seçilen dört kitapta yer alan okuma metinlerinin türlerinin belirlenmesi, sınıflandırılması ve çözümlenmesi aşamasında nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” ve “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada B2 düzeyinde seçilen dört kitapta toplamda 124 okuma metni incelenmiştir. Araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan kitapların (B2 düzeyi) içerisinde yer alan okuma metinlerinin türlerinin, farklılıklarının ve benzerliklerinin ortaya konulması yoluyla betimlenmesi, B2 düzeyinde kitaplarda çoğunlukla hangi metin türlerinin kullanıldığını belirlemek ve Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin B2 düzeyinde çerçeve metnin ruhuna uygun okuma becerisine ulaşmasını sağlamaktır. Araştırmanın sonucunda B2 düzeyinde incelenen kitaplarda metin türlerinin kitaplara göre çeşitlilik gösterdiği bununla birlikte benzer metin türlerinden faydalandığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler

Metin, Metin Sınıflandırması, Dil Öğretiminde Metin Türleri, Okuma Metinleri, Okuma Metinleri Analizi

ABSTRACT

Melike Temizyürek, Description of Reading Texts in Textbooks of Teaching Turkish to Foreigners, Başkent University, Institute of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Master's Program in Turkish Language and Literature, 2021.

In this study; The reading texts in the textbooks written at B2 level in the Turkish Teaching Sets for Foreigners (Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi TÖMER-Yabancılar İçin Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe) and the reading texts determined by the researcher were examined comparatively according to the issues included in the analysis items. Qualitative research methods "document analysis" and "content analysis" were used in the determination, classification and analysis of the types of reading texts in the selected four books. During the research; A total of 124 reading texts were analyzed in four books selected at B2 level. Purpose of the research; The aim is to describe the types of reading texts in the books used in the field of teaching Turkish to foreigners (B2 level), by revealing their differences and similarities, to determine which text types are mostly used in the books at B2 level, and to enable foreign learners who learn Turkish to reach the reading skill in accordance with the spirit of the frame text at the B2 level. As a result of the research, it was observed that the text types in the books examined at B2 level varied according to the books, however, similar text types were used.

Keywords: Text, Text Classification, Types of Texts in Language Teaching, Reading Texts, Reading Text Analysis.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ.....	vii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM	3
1.1. Araştırmanın Konusu	3
1.2. Problemin Durumu	3
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri	5
1.5. Araştırmanın Sınırları ve Sınırlılıkları	5
1.6. Verilerin Toplanması ve Analizleri	5
II. BÖLÜM	6
2.1. Temel Kavramlar ve Terimler.....	6
2.1.1. Ana Dil (Primitive Language).....	6
2.1.2. Ana Dili (Mother Tongue / First Language / L1)	7
2.1.3. Yabancı Dil (Foreign Language)	7
2.1.4. İkinci Dil	8
2.1.5. Araç Dil	8
2.1.6. Hedef Dil (Erek Dil / Target Language).....	8
2.1.7. Öğretmen – Öğretici / Öğrenci – Öğrenici.....	9
2.2. Dil Öğretiminde Metinlerin Yeri, Seçimi ve Rolü.....	9
2.2.1. Metin	9
2.2.2. Metin Dil Bilim	11
2.2.3. Dil Öğretimi ve Öğreniminde Metinlerin Rolü	13
2.2.4. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne Göre Okuma Metinleri.....	15
2.2.5. Metin Türleri	17
2.2.5.1. Edebî Metinler (Yazınsal Metin)	18
2.2.5.2. Üretilmiş Metin	19
2.2.5.3. Özgün Metin	20

2.3.	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin B2 Düzeyinde Kullanımı	20
2.3.1.	Ortak Başyuru Metninde ve Referans Kaynaklarda Dil Düzeylerinin Tanımlanması	20
2.3.2.	Okuma Becerisi	22
2.3.2.1.	Görsel Okuma	23
2.3.3.	Referans Metinlerde Kazanımlar- Yeterlikler	24
2.3.3.1.	B2 Düzeyi Okuma & Anlama Becerisi Yeterlikleri ve Kazanımları	25
III.	BÖLÜM	28
3.1.	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları	28
3.2.	Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin (B2 Düzeyi) Betimlenmesi	28
3.2.1.	Yedi İklim B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin, Okuma Metinleri Analiz Maddelerine Göre İncelenmesi	37
3.2.2.	Gazi Üniversitesi Tömer-Yabancılar İçin Türkçe B2 Düzeyi	61
3.2.3.	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Düzeyi	71
3.2.4.	Yeni Hitit-3 Yabancılar İçin Türkçe B2 Düzeyi	85
	SONUÇ VE ÖNERİLER	99
	KAYNAKLAR	103

KISALTMALAR DİZİNİ

YİTDK: Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı

GUTDK: Gazi Üniversitesi TÖMER Ders Kitabı

İYTDK: İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitabı

YHTDK: Yeni Hitit Türkçe Ders Kitabı

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler erevesi Dil Düzeylerinin Sınıflandırılması

Tablo 2: ALTE Dil Düzeyleri Sınıflandırılması

Tablo 3: Okuma-Anlama Becerisi Yeterlikleri

Tablo 4: Dil Düzeyleri Dil Bilgisi İçeriği

Tablo 5: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde* Özel Yaşam Alanları

Tablo 6: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde* Kamusal Yaşam Alanları

Tablo 7: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde* Mesleki Yaşam Alanları

Tablo 8: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde* EĞitsel Yaşam Alanları

Tablo 9: YİTDK'daki Okuma Metinlerinin Nicel Verileri

Tablo 10 : YİTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

Tablo 11: GUTDK'daki Okuma Metinlerinin Nicel Verileri

Tablo 12: GUTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

Tablo 13: İYTDK'daki Okuma Metinlerinin Nicel Verileri

Tablo 14: İYTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

Tablo 15: YHTDK'daki Okuma Metinlerinin Nicel Verileri

Tablo 16: YHTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

GİRİŞ

Yabancı dil öğretim programlarının amacı, öğrencinin hedef dili öğrenirken dört beceriyi (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) en iyi şekilde kavrayıp kullanmasını sağlamaktır. Öğretici hedef dili öğretirken kavratılmak istenen beceriye göre sınıf ortamında çok çeşitli materyallerden faydalanır: “Öğretim-öğrenim sürecinde materyal kullanımı, şüphesiz ki öğrenimi destekleyici, hızlandırıcı, öğrenilenlerin kalıcılığını sağlayıcı, öğrenme-öğretme sürecini daha ilgi çekici hâle getiren önemli bir unsurdur.” (Duman, 2013: 4) Hedef dilin öğretimi sürecinde dört becerinin geliştirilmesine yönelik hazırlanan materyallerden biri de ders ve çalışma kitaplarıdır. Ders kitapları konu anlatımında öğreticinin işini kolaylaştırırken öğrencinin de konuyla bağ kurmasını, düzenli ve kontrollü bir öğrenme süreci yürütebilmesini sağlar.

Dört dil becerisinden biri olan okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik hazırlanan ders kitapları içerisinde dil öğrenirken öğrenciyi farklı kazanımlarda destekleyen okuma metinleri bulunmaktadır. Kitapta yer alan metinler *anlamlılık ilkesinden* yola çıkılarak özgün olarak kullanılır, düzeye ve öğretilen konuya uygun şekilde doğrudan oluşturulur ya da mevcut metin sadeleştirilerek ve genişletilerek hazırlanır. Metinler hazırlanırken ya da mevcut metinler değiştirilirken *basitlik ilkesi* kapsamında her düzeye uygun, anlaşılır metinlerin hazırlanmasına dikkat edilmeli, özellikle başlangıç düzeyindeki öğrencilere soyut ifadeler somutlaştırılarak verilmelidir.

Dil öğretimi aynı zamanda kültür etkileşimine yol açtığı için ders kitaplarında ve çalışma kitaplarında yer alan metinlerde işlenen kültür öğelerinin seçimine ve sunumuna dikkat edilmelidir. “Seçilen ve hazırlanan materyaller, kültürü tanıtıcı olabilir ama kültürü tanıtırken dayatma yapılmamalıdır” (Duman, 2013: 7). Seçilen materyallerde öğrenciye verilen kültürel öğeler konuyla yakından ilgili olmalıdır. Kitaplarda yer alan edebî metinler kültür etkileşimine yol açarken öğrencinin sözcük bilgisini de geliştirir, eğitim sırasında öğrendiği dil bilgisi yapılarını da görmesinde ve pekiştirmesinde kolaylık sağlar. Ayrıca günlük yaşamda kullanılan mecazlı söyleyişlerin hangi bağlamlarda kullanıldığını öncesinde görme ve öğrenme imkânı sunar.

“*Yabancılarla Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Okuma Metinlerinin Betimlenmesi*” başlıklı çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır;

Birinci bölümde, araştırmanın konusu, problem durumu, amacı ve önemi, kullanılan yöntem ve teknikler, kapsam ve sınırlılıklar, verilerin toplanması ve analizleri ele alınmıştır.

İkinci bölüm, araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Bu bölümde, Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında kullanılan bazı temel kavramlar ve terimler açıklanmıştır. Dil Öğretiminde Metinlerin Yeri-Seçimi ve Rolü kısmında metinden ve dil öğretiminde kullanılan metin türleri ele alınırken bu bölümde son olarak yabancılarla Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin B2 düzeyinde kullanımına yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, çalışmanın özünü oluşturan Yabancılarla Türkçe Öğretimi alanında kullanılan kitap setlerindeki (Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi TÖMER-Yabancılar İçin Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe) B2 düzeyinde yazılan ders kitapları içinde yer alan okuma metinleri saptanmış ve metinler araştırmacı tarafından hazırlanan “okuma metinleri analiz maddeleri”ne göre incelenerek kitaplar değerlendirilmiştir.

Çalışmanın dördüncü ve son bölümü diğer bölümlere bağlı olarak Yabancılarla Türkçe Öğretimi alanında kullanılan metin türlerinin önemini ortaya koyacak olan sonuç ve önerileri kapsamaktadır.

I. BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın temel ve alt problemlerine, amacına, önemine, yöntem ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu

Bu tezin konusunu; yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan seçili ders kitaplarında (B2 düzeyi) yer alan okuma metinlerinin “okuma metinleri analiz maddeleri”ne

1. Metin türü
2. Dilin kullanım alanı
3. Dil bilgisi düzeyi
4. Metinlerin uzunluk / kısalık durumu
5. Metinlerde kültürel unsur varlığı

göre betimlenmesi oluşturacaktır. Yunus Emre Enstitüsünün hazırladığı Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Gazi TÖMER’in hazırladığı Yabancılar İçin Türkçe Gazi Ders Kitabı, İstanbul Üniversitesi tarafından hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Ankara TÖMER’in hazırladığı Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan okuma metinlerinin betimlenmesi yapılacaktır. Bu amaçla B2 düzeyindeki ders kitaplarında yer alan okuma metinleri karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Seçilen ders kitaplarındaki metinler karşılaştırmalı olarak incelendikten sonra metinlerin dil öğretimindeki yeri ve önemi değerlendirilecektir.

1.2. Problemin Durumu

Dil öğretiminde kullanılan metinler edebî, özgün, üretilmiş ve özel metinler olarak sınıflandırılmıştır ancak bu metinler hem tema yönünden hem de yapı ve içerik yönünden çerçeve metindeki B2 düzeyi okuma yeterlikleri açısından tutarlılık arz etmemektedir. Bu durum da farklı Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenenlerin akademik dil düzeylerini olumsuz etkilemektedir. Metinler arası tutarlılık dil öğretiminde önem taşımaktadır.

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

B2 düzeyinde yabancı/ ikinci dil öğrencileri “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metninde” *ara düzey kullanıcı* olarak ifade edilirler. B2 düzeyinde Türkçe öğrenen bir öğrenci, iletişim kurduğu insanlarla akıcı bir şekilde konuşabilir, bir konu hakkında düşüncesini rahatlıkla dile getirebilir. Karmaşık bir metin içinde somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir, anlamını bilmediği sözcükleri metnin bağlamından kolaylıkla çıkarabilir. Günümüz sorunlarıyla ilgili makale ve raporları okuyabilirken çağdaş yazınsal düzyazı metinlerini de kolaylıkla anlar. ¹

Dil öğrenmenin amacı yalnızca günlük konuşmayı edinmek değildir. Yabancı dil öğrenmenin amacı aynı zamanda öğrenilen dilin inceliklerine hâkim olmayı gerektirir. Bunun da en doğal yolu özgün metinleri okuyup anlar hâle gelmektir. Dil öğretiminde öğrencinin dil hâkimiyetini geliştirmek için öğreticiler tarafından hazırlanan kurgu metinlerin aksine özgün metinlerin dil öğreniminde okuyucuyu üslup kazandırdığı bir gerçektir. Bu dilin; öğretim amacıyla üretilmemiş olmaları, günlük meseleler ve etkinliklerle ilgili oluşları dolayısıyla öğrenciler için genellikle daha ilgi çekici bulunan dil olduğu Lee (1995) tarafından dile getirilmiştir (Akt. Durmuş 2013, s. 1295).

Ders kitapları ve çalışma kitaplarında yer alan metinlerin büyük bir çoğunluğunu dil öğreticileri tarafından hazırlanan kurgu metinler oluşturmaktadır. A1/A2 ve B1 düzeyleri için daha çok amaca uygun okuma metinleri hazırlanırken B2 düzeyinden itibaren kaynak kitaplarda özgün metinlerin sayısında bir artış olduğu görülmektedir. Öğrenciye üslup kazandıran özgün metinler dil öğretiminde çok önemli bir ihtiyaca karşılık gelmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı da B2 düzeyinde Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’ndan seçilecek metinlerin tür açısından farklılıklarının ve benzerliklerinin ortaya konulması yoluyla betimlenmesi ve farklı kurumlarda Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin B2 düzeyinde çerçeve metnin ruhuna uygun okuma becerisine ulaşmasını sağlamaktır. Alt amaçlar ise;

1. B2 düzeyindeki kitaplarda yer alan okuma metinlerinin işlevini belirlemek.
2. Metinlerin düzeylerini belirlemek.

¹ Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde 2013

3. B2 düzeyinde tercih edilen metinlerin amaçlarını belirlemek.

4. Kaynak kitaplarda metin seçimine yön veren unsurları belirlemek.

1.4. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri

Bu tez çalışmasında ders kitaplarında yer alan metin türlerinin belirlenmesine yönelik verilerin çözümlenmesi aşamasında nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” ve “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetleyen sistematik, yinelenebilir bir tekniktir (Büyüköztürk, 2019: 259). Doküman analizi ise, araştırılan konu ile ilgili dokümanların bilimsel esaslara uygun olarak incelenmesidir (Kıran, 2020: 185).

Çalışmanın araştırma evrenini okuma metinleri oluştururken; örnekleme ise B2 düzeyindeki (Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Yabancılar İçin Türkçe Gazi Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı) ders kitaplarında yer alan okuma metinleri oluşturacaktır.

1.5. Araştırmanın Sınırları ve Sınırlılıkları

Bu çalışma, yabancı dil öğretiminde B2 düzeyinde kullanılan Ankara Üniversitesi TÖMER’in hazırladığı Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Yunus Emre Enstitüsünün hazırladığı Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Gazi Üniversitesi TÖMER’in hazırladığı Yabancılar İçin Türkçe Gazi Ders Kitabı ve İstanbul Üniversitesi tarafından hazırlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan okuma metinleri ile sınırlıdır.

1.6. Verilerin Toplanması ve Analizleri

Tarama yöntemiyle B2 düzeyindeki kitaplarda yer alan metinlerden yola çıkarak okuma metinlerinin türleri tespit edilecek, metinler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni referans alınarak araştırmacı tarafından belirlenen analiz maddelerine göre incelenecek ve B2 düzeyine uygunluğu sorgulanarak sınıflandırılması yapılacaktır.

II. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL YAPISI VE ÇERÇEVESİ

2.1. Temel Kavramlar ve Terimler

Dil; insanlık tarihi boyunca yaşamın bir parçası olarak insanların birbirleriyle iletişimini sağlayan çok yönlü bir işaretler sistemidir. Eker'e (2009: 3) göre "Dil; doğal, alışlagelmiş niteliklerinin yanında, çok sayıdaki değişkenin olağanüstü birleşimidir. Dil; insanı insan yapan değerlerin en başta gelenlerindedir, insan varlığı ve düşüncesiyle iç içedir."

Dilin tanımı yapılırken birçok farklı kavram ve terimle karşılaşırız. Karşılaştığımız bu yeni kavram ve terimlerin bazen birbirleri yerine bazen de yanlış bağlamda kullanılması ciddi bir anlam karmaşasına yol açmaktadır. Bu karmaşayı ortadan kaldırmak ve konuya hâkim olmak için kavramların ve terimlerin doğru şekilde kullanılması büyük önem arz etmektedir.

Ana dil ve ana dili kavramları farklı anlamlar ifade etmelerine rağmen bugün özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yanlış bir şekilde ve birbiri yerine kullanılan iki kavramdır. Genel kanı, bu iki kavramın yanlış anlamda kullanılmasındaki temel sebebin "ana" sözcüğü olduğu yönündedir. Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*'te "ana" sözcüğünün 8 farklı tanımı bulunmaktadır. Oruç, ilgili makalesinde sorunun kaynağını:

"Batı dillerinde tamamen iki farklı sözcükten meydana gelen "Ana" sözcüğü herhangi bir karışıklığa meydan vermezken, Türkçede "ana" sözcüğünün hem "anne" hem de "temel, asıl, esas" sözcüklerini içinde barındırması karışıklığa, yanlış kullanmaya neden olmaktadır." ifadesiyle açıklar (2016: 313).

Bu iki kavramı birbirinden net bir şekilde ayırmak ve daha iyi anlamak için bu kavramların Türkçedeki ve Batı dillerindeki anlamlarına yer vermek en doğru yol olacaktır.

2.1.1. Ana Dil (Primitive Language)

Ana dil; Türk Dil Kurumu *Türkçe Sözlük*'te: "Kendisinden başka diller veya lehçeler türemiş olan dil." olarak ifade edilir (2005: 93). Berke Vardar, *Açıklamalı Dil Bilim Sözlüğü*'nde öncelikle "ana dil" kavramının Alm. (Ursprache) Fr. (Langue mere) ve İng. (Primitive language) karşılıklarını verir. Sonrasında ana dili; "Bir ya da birçok dilin

kaynaklandığı dil.” olarak tanımlar (2002: 17). Zeynep Korkmaz, *Grammer Terimleri Sözlüğü*nde: “Bugün ses yapısı, şekil yapısı ve anlam bakımından birbirinden çok az farklılaşmış bulunan dil veya lehçelerin, kök bakımından bilinmeyen bir tarihte birleştikleri ortak dil.” (1992: 19) olarak tarif eder. Bu tanımlardan yola çıkarak ana dil için; tarih boyunca farklı dil veya lehçelere kaynaklık eden, akraba oldukları düşünülen birtakım dillerin kökenini oluşturan en eski dildir denilebilir.

2.1.2. Ana Dili (Mother Tongue / First Language / L1)

Ana dil kavramıyla birlikte kullanılan ve zaman zaman anlam karmaşasına yol açan *ana dili* kavramını Vardar (2002: 17) “İnsanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil.” olarak tanımlar. Bu tanımdan yola çıkarak ana dili için bireyin annesinin, ailesinin ve içine doğduğu ve yaşadığı toplumun dili diyebiliriz.

İnsanın çocukken ailesinden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dil (TDK: 93). “Her insan yavrusu, çevresiyle olan ilişkilerinde algıladığı iletişim verilerini işleyerek, yaşamının ilk birkaç yılı içinde anadilini ya da birinci dili edinebilecek bir yetenek ile dünyaya gelmektedir” (Demircan, 2013: 4). İnsanoğlu doğduğunda ana dilini hazır bulur ve öğrenmek için herhangi bir çaba sarf etmesine gerek yoktur. “Doğduğumuz zaman biz anadilimizi sözcükleriyle, kavramlarıyla, dilbilgisi kurallarıyla çevremizde hazır buluruz. Biz dünyayı anadilimizin penceresinden görür, onun kavramlarıyla düşünür anadilimizin kavramlarıyla evreni biçimlendiririz” (Aksan, 2006: 15). İnsanın en yakın çevresinden öğrendiği, inceliklerine hâkim olduğu ve kendisini en doğru şekilde ifade edebildiği dil ana dilidir. Korkmaz da ana dilini, “İnsanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinçaltına kadar inebilen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil” (1992: 19) olarak açıklar.

2.1.3. Yabancı Dil (Foreign Language)

Dil; toplumda birlikte yaşadığımız, iletişim halinde olduğumuz insanlara karşı kendimizi ve düşüncelerimizi doğru şekilde ifade etmemize olanak sağlar. Yabancı dil, Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*’te: “1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri. 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili.” (2005: 2102) olarak tanımlanır. Gelişen ve ilerleyen toplumun bir parçası olan insan için ana dili dışında başka bir dil öğrenmek yıllar içinde bir ihtiyaç haline gelir. İnsanların dil öğrenmek için birçok sebebi vardır:

“İnsanlar, toplumlar ve milletler arasında kişisel, kurumlar arası ve devletler seviyesinde çeşitli ilişkiler bulunmaktadır. Bilim, siyaset, askerlik, eğitim, turizm, kültür, sanat, ticaret ve iletişim alanlarındaki bu ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için ana dilden başka milletler arası ortak olan dillerin öğrenilmesi gerekmektedir” (Barın, 2004: 20).

Bütün bu sebepler bireyin yeni bir dil öğrenmesine zemin hazırlar. Bu yeni dil bireyin içinde yaşadığı toplumun kullandığı, aşına olduğu bir dil değildir. Birey bu dili yabancı insanlarla rahat iletişim kurabilmek, dünyada yaşanan önemli gelişmeler hakkında yazılı ve sözlü haberleri takip edebilmek adına öğrenir.

2.1.4. İkinci Dil

İkinci dil kavramından bahsetmek için bir toplumun çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Ülkemizde çok dilli ve çok kültürlü bu yapıdan bahsetmek mümkündür. Alanda yaşanan kavram karmaşası yüzünden *İkinci dil* kavramı zaman zaman *ana dil* kavramı yerine zaman zaman da *yabancı dil* kavramı yerine kullanılmaktadır. Türkçe kaynaklar tarandığında ikinci dil kavramı ile ilgili tanımların oldukça sınırlı olduğu ve ikinci dil yerine çoğunlukla yabancı dil kavramı kullanıldığı gözlemlenmiştir.²

2.1.5. Araç Dil

Dil öğretiminde zaman zaman öğretici ve öğrenciler arasında kullanılan araç dil Durmuş tarafından: “Hedef dili ana dili olarak konuşan öğretici ile ana dilleri farklı olan öğrenciler arasındaki iletişim için, taraflar bazen bunların dışında üçüncü bir dile (Çoğunlukla bu dil, uluslararasılık düzeyi yüksek dillerden biri olur.) gereksinim duyabilir.” (2019: 568) şeklinde açıklanır. Yabancı dil öğretim sınıfları, genel itibariyle homojen sınıflar değildir. Çok dilli öğrenciler ile hedef dilde iletişim kurmakta zorlanan öğretici zaman zaman iletişim kopukluğunu önlemek için öğrencilerle ortak bir araç dil vasıtasıyla iletişime geçer. Tercih edilen bu araç dil çoğunlukla uluslararası düzeyde en çok kullanılan dillerden biri olmaktadır.

2.1.6. Hedef Dil (Erek Dil / Target Language)

Dil öğrenim sürecinde kullanılan terimlerden biri olan hedef dil, Durmuş tarafından: “Öğrencinin yabancı veya ikinci olarak (üçüncü ve daha fazla dil de olabilir) öğrendiği/ edindiği dil.” (2019, s. 164) olarak açıklanır. Dil öğretim sürecinde, yöntem ve metotlar bağlamında hedef dilin kullanımı bazı tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bu

² Oruç, Şerif. Ana Dili, İkinci Dil, İki Dillilik, Yabancı Dil.

süreçte sınıf içi dil kullanımları pratikte ve teoride farklılık gösterebilmektedir. Yaygın görüşe göre öğretim esnasında amaçlanan durum, öğrencinin öğretim ortamına girdiği andan itibaren hedef dile maruz kalmasıdır. Bu bağlamda öğretici hedef dili kullanarak dil öğretimini gerçekleştirir. Bu görüşün yanı sıra dil öğretimi sırasında hedef dil kullanımının tek başına yeterli olmadığı öğrencilerin yaklaşım, tutum, art bilgileri ve hazır bulunuşlukları gibi değişkenlere bağlı olarak dil öğretim sürecinde öğrencinin ana dili ya da aracı bir dille desteklenmesi gerekliliği de savunulan bir başka görüştür. Yabancı dil öğretim ortamları genel itibariyle homojen değildir. Farklı yaş, meslek ve milliyetlerden oluşan sınıflarda öğrencilerin beklentileri de farklılıklar gösterebilmektedir. Bu durumda aracı bir dilin kullanılması pek mümkün olmamaktadır.

2.1.7. Öğretmen – Öğretici / Öğrenci – Öğrenici

Eğitmen, öğretir, öğreten terimlerini kapsayan öğretici terimi öğretmen teriminden daha geniş bir alana hitap etmektedir. Öğretmen, Türk Dil Kurumu *Türkçe Sözlük*'te: “Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime.” (2005: 1533) olarak tanımlanırken öğrenci sözcüğü: “1. Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt. 2. Bir bilim veya sanat yetkilisinin gözetimi ve yol göstericiliği altında belli bir konuda çalışan kimse.” (2005: 1532) olarak açıklanmıştır. Tanımlarda görüldüğü üzere öğrenci; bilgi edinme amacıyla bir yol göstericinin eşliğinde öğrenme eylemini gerçekleştiren kişidir. Öğrenme eyleminin yol göstericisi de öğretmendir. *Cambridge Learner's Dictionary*'de³, öğretmen için (teacher) öğrenci için iki farklı anlama gelen (student) ve (learner) terimleri kullanılmıştır. Sözlükte öğretmen (teacher) için; işi bir okulda veya kolejde ders vermek olan kişi tanımı yapılırken öğrenci (student) için; okul ya da üniversitede eğitim alan kişi, öğrenci (learner) hâlâ bir şeyler öğrenen kişi olarak ifade edilir. Kullanım alanı olarak değerlendirildiğinde öğrenci terimi, öğrenci terimini içine alarak daha kapsayıcı bir alana hitap eder. Bu çalışmada öğretmen ve öğrenci terimleri yerine, kullanım alanlarının genişliği açısından öğretici ve öğrenci terimleri kullanılmıştır.

2.2. Dil Öğretiminde Metinlerin Yeri, Seçimi ve Rolü

2.2.1. Metin

Metin sözcüğünün Fransızca ve İngilizce karşılıkları olan text – *texte* sözcüğünün kökeni Latince'dir ve kumaş anlamına gelir (Onursal, 2012: 121). Buradan da anlaşılacağı gibi aslında metin ipliklerin bir araya getirdiği sağlam yapılı bir kumaş gibi

³ <https://dictionary.cambridge.org/tr/s/%C3%B6z1%C3%BCk/learner-english/>

tümcelerın bir araya getirdiği bir bütünlük olarak yorumlanabilir. Hande Bakan, metnin ve tümcenin ayırımının önemine vurgu yaptıktan sonra metnin bir dil birimi olduğu, öbek veya tümce gibi dilbilimsel bir birim olmadığına özellikle vurgu yapar ve metin kavramının anlambilimsel bir terim olduğunu yani biçimin değil anlamın bir parçası olduğunu özellikle belirtir (2019: 73). Doğan Günay da *Metin Bilgisi* isimli çalışmasında metni benzer şekilde tanımlamıştır:

Metin, belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür. Bir başka deyişle, bildirişim değeri taşıyan, eyleme yönelik devingen bir bütündür. Bildirişim işlevi olmayan yazılı ya da sözlü bir belge, metin değildir. Kısaca metin, başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı yapı olarak tanımlanabilir (2007: 44).

Sadece yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında değil, aynı zamanda tüm bilim dallarında en önemli yapı taşlarından biri metindir. Metin en temel anlatımıyla peşi sıra gelen cümlelerin anlamlı bir şekilde oluşturduğu dilsel bütünlük olarak açıklanabilir. Uzunluğu fark etmeksizin, belirli bir anlam bütünlüğü içerisinde olan sözlü ya da yazılı her anlatı metin olarak kabul edilir.

Birbirini takip eden sözcükler cümleleri, anlamsal bir bağ içerisinde sıralanan cümleler de paragrafları oluşturur. Paragraflar arasında sağlanan anlam ve düşünce birliği ile metinler (roman, hikâye, makale, biyografi, köşe yazısı, vb.) meydana getirilir.

Metin kavramı zaman zaman söylem kavramı ile bir tutulmaktadır. Onursal, metnin “... kimi zaman sözcenin (Fr. énoncé), kimi zaman bütüncenin (Fr. corpus), çoğu zaman da söylemin eş anlamlısı olarak karşımıza [...]” Çıktığını belirtmektedir. Onursal, dikkat çektiği bu noktadan hemen sonra ise söylem ve metin kavramlarının sık sık birbirine karıştığını, bunun sebebinin ise farklı dilbilimciler tarafından yapılan farklı tanımlamalar olduğunu belirtmektedir. Özcan ise, “Tümceler tutarlı ve bağdaşık bir şekilde birleşerek bir metin; sözceler bütünü ise bir söylem oluşturur.” (7) diyerek konuya açıklık getirir. Tam bu noktada metin kavramını, söylem kavramından ayırabilmek için söylemin ne olduğuna da bakmamız gerekmektedir. Onursal söylemin tanımını şu şekilde yapmakta ve metin ile farkını yorumlamaktadır:

Söylem söz konusu olduğunda, gerçekleşmiş bir dil ürününün sözcem durumlarıyla, yani yaratılma süreciyle birlikte düşünülmesi gerekmektedir; çünkü söylem, bireyin dili kendi sorumluluğunda ve belli bir iletişim amacı için kullanması sonucunda ortaya çıkar. Bu nedenle de üretim sürecinin

araştırılması söylemin incelenmesi aşamasında büyük önem taşır. Metin dendiğinde ise, tümce ötesi bir dilsel ürünün çeşitli düzeylerindeki eklemlenmeleri ve bu ürünün biçimsel ve anlamsal bir bütün oluşturması düşünülür. (125)

Bu bağlamda söylem metni kapsayan bir kavramdır. Metinsiz bir söylemin olamayacağını varsaydığımızda, metni söylemin aracı olarak görmek mümkündür.

2.2.2. Metin Dil Bilim

Dil öğretiminin ve öğreniminin önemli bir parçası olan metinler öğrencilerin dil öğrenimi sürecinde en çok yararlandıkları materyallerden biridir. Uğur, metni: “Belirli bir bildirişim amacıyla sözlü ya da yazılı olarak üretilmiş, başı ve sonu belli olan, dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı bir yapı, bütünlük.” olarak tanımlar. Uğur’a göre (2016) bu yapı ya da diziliş, rastlantısal değil, yazar tarafından belli bir mantığa dayanarak sıralanmış, dolayısıyla bilinç ve amaçlı tümceler bütününden oluşmaktadır.

1950’li yıllarda metinlerin çözümlenmesinde dilbilimden beslenen metin dilbilimi kavramı doğmuştur. Hengirmen, metin dilbilimi kavramını “dili tümceler arası bağlantıları temel alarak inceleyen, dil kullanımını metin üretme olarak gören, metinleri bir bütünlük içinde ele alan bilim dalı.” (1999: 276) şeklinde açıklarken, Alan: “yazılı ve sözlü bir metni, metin yapan nitelikleri, metnin oluşturulmasında kullanılan içyapı ve dış yapıyı, metni daha anlaşılır ve akılda kalıcı kılmayı sağlayan nitelikleri, prensipleri belirlemeye çalışan bilim dalı.” (1994: 62) olarak ifade eder.

Dil öğretiminde kullanılacak metin türlerinin seçimleri ve konuları kadar niteliği ve içeriği de aynı ölçüde önem arz etmektedir. Bu bağlamda metni bir bütün olarak değerlendiren metin-dilbilimin çalışma alanı Oraliş ve Ozil:

“Tümce ötesi bir anlayışla inceleme konusuna eğilen metin dilbilim, bir şiir, bir öykü, bir dilekçe, bir gazete makalesi ya da herhangi bir bilimsel yazı olsun, her türlü dilsel olguyu metin yapan ölçüt ve kuralları saptar. Böylece çeşitli metin türleri arasındaki değişik yapı ve işlev özelliklerini ortaya çıkarır. Metinlerle gönderme yaptıkları gerçekler/olgular arasındaki ilişkileri araştırır, metinlerin anlamsal yapılarını belirlemeye çalışır.” (1992: 37) şeklinde belirler.

Daha önce de belirtildiği gibi bir metin her şeyden önce anlamlı tümcelerden meydana gelmelidir. Ancak bir metnin oluşabilmesi için sadece bu durum yeterli gelmemektedir. Bir metnin meydana gelebilmesi için gerekli bazı ölçütler bulunmaktadır ve metinler üretim aşamasında metinsellik ölçütlerine göre oluşturulmalıdır. Gerekli olan bu ölçütleri De Beaugrande ve Dressler (1981) 7 başlık altında toplamıştır:

- Bağdaşıklık (Cohesion)

Bağdaşıklık kavramı metnin yüzeysel özellikleri ile gerçekleşir. Dilbilimsel öğelerin birbirleri ile uyumları sonucu oluşan bağdaşıklık; bir metni meydana getiren ve farklı işlevleri olan sözcük, sözcük öbeği ve tümcelerın dil bilgisel yapılar ile anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde düzenlenmesi ve birbirlerine bağlanması durumudur.

- Tutarlılık (Coherence)

Tutarlılık kavramı metnin yüzeysel olmayan kısmında yani anlamında ortaya çıkmaktadır ve metindeki mantıksal bağlamı ifade eder. Onursal, bu kavramların metnin oluşmasındaki önemini ve birbirleri ile olan ilişkilerini şu şekilde açıklamaktadır: “Bu iki ölçüt birbirine bağlı ve iç içedir. Bağdaşıklık göstergesi olan dilsel öğeler, metnin anlamsal tutarlılığının sağlanmasına yardımcı olur ve tutarlılığın bu dilsel öğeler aracılığıyla metnin yüzeyine yansımalarını olanaklı kılar (2003: 131).

- Amaçlılık (Intentionality)

Bu metinsellik ölçütü yazarın amacını / niyetini içermektedir. Her yazarın bir amacı, her metnin de bir yazılma sebebi vardır. Yazar amacını ortaya koyabilmek için metinlerden yararlanır. Okuyucunun metni tam manasıyla kavrayabilmesi için cümleleri anlamasının yanı sıra yazarın metni oluşturmaktaki niyetini de anlaması gerekmektedir.

- Kabul Edilebilirlik (Acceptibility)

Metnin amacının açık olması metnin kabul edilebilirlik ölçütüyle doğru orantılıdır. “Okur açısından metnin kabul edilebilirliği, metinle iletilen duygu, düşünce ya da bilginin okurun beklentilerini karşılayacak ve çözümlenebileceği düzeyde olması ile alakalıdır” (Torusdağ ve İşimtekin. 2016: 177).

- Bilgilendiricilik (Informativity)

Bilgilendiricilik ölçütü, en genel tabirle yazarın okura herhangi bir konu üzerine bilgi sunması ve bu konu üzerine onu bilgilendirmesi olarak açıklanabilir. Bu ölçütte dikkat edilmesi gereken husus, yazar okura önceden edinilen bilgi de sunabilir yeni bir bilgi de aktarabilir. Önemli olan metinde okuyucuyu sıkacak kadar eski bilgiye yer vermemek ve metnin anlaşılabilirliğini etkileyecek kadar yeni bilgiye boğmamaktır.

- Duruma Uygun Olma (Stiuationality)

Bir metnin yazılış amacına, konuya, okuyucuya ve türüne uygun olma hali, duruma uygun olma ölçütüyle açıklanabilir. Durumsallık, metinde işlenen konunun, metinle hitap edilen kitleye, hedeflenen amaca ve metnin yazıldığı türe ve bağlama göre en uygun şekilde ifade edilmesidir (Coşkun 47; Dilidüzgün 38-39).

- MetinlerArasılık (Intertextuality)

İlk kez Julia Kristeva tarafından dile getirilen metinlerarasılık kavramı “her metnin bir ‘alıntılar mozaigi’ olduğu fikrine dayanır. Kristeva *Bounded Text* (Sınırlı Metinler) isimli yazısında “her metnin diğer metinlerden parçaların bir araya gelerek çeşitli şekillerde sıralandığı alan olduğunu, yani her metnin metinlerarası olduğu[nu]” belirtmiştir (Kristeva, 1980:36).

Üretilmiş her metin, aslında daha önce üretilmiş bir metnin yeniden şekillendirilmesinden ibarettir. Bilimin üstüne koyarak ilerleyişi gibi edebi metinlerde aslında daha önceki metinlerin yeni, güncellenmiş, geliştirilmiş ve adapte (zaman ve mekân) edilmiş halinden ibarettir. Metinlerarasılık “herhangi bir edebi metnin ister açık ister gizli alıntılar veya imalar yoluyla olsun, ister daha önceki bir metin veya metinlerin biçimsel ve özsel özelliklerini özümsemesiyle, diğer metinlerle ayrılmaz biçimde birbiriyle bağlantılı olduğu birçok yolu belirtmek için kullanılır” (Abrahams, 1993: 285).

Hedef dil öğretimi için hazırlanan metinlerde de bu ölçütlere dikkat edilmesi, öğrencinin metne olan ilgisini artırmakla beraber okuduğunu anlamlandırma aşamasında da öğrenciye büyük yarar sağlayacaktır.

2.2.3. Dil Öğretimi ve Öğreniminde Metinlerin Rolü

Dil öğretimi ve öğreniminde, öğretici ve öğrencilerin ders içi ve ders dışı etkinliklerde sıklıkla faydalandığı “‘metin’ kavramı, dil kullananların/öğrenenlerin aldığı, ürettiği, karşılıklı alışveriş içinde olduğu yazılı ya da sözlü her tür dilsel ürünü betimler” (Telc, 2013: 93). Dil öğretimi için sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde kullanılmak üzere üretilen materyaller arasında dil becerisini öğretirken geliştiren en önemli araç metinlerdir. Kaynak kitaplarda yer alan okuma metinleri, dinleme metinleri ve yazma metinlerinin dağılımına bakıldığında okuma metinlerinin ağırlıkta olduğu gözlemlenmiştir:

“Ana dili ve yabancı dil eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde dört temel dil becerisineşit oranda yer verilmesi gerekiyor olsa da ders materyalleri incelendiğinde içerik olarak okuma becerisine ait ders materyallerinin diğer dil

becerilerine ait ders materyallerinden daha fazla yer kapladığı görülür” (İltar, Açık 2019: 314).

Nitekim Yedi İklim Yabancılar için Türkçe B2 ders kitabında toplamda 52 okuma metni bulunmaktayken buna karşılık olarak 26 dinleme etkinliği yer almaktadır. Dinleme etkinliklerinin bir kısmında metin yokken bir kısmı içinde bir metni barındıran, dinleme becerisini geliştirmeye yönelik hazırlanmış etkinliklerdir. Yine İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 kitabında toplamda 28 okuma metni, 18 de dinleme etkinliği olduğu saptanmıştır.

Kaynak kitaplarda ve çalışma kitaplarında okuma metinlerinin ağırlıklı olması, sınıf içi ve sınıf dışında kullanılan bir materyal özelliği taşıması sebebiyle öğrencinin bazı amaç ve ihtiyaçlarına hizmet etmelidir. Bu amaç ve hizmetler:

- Bilgi aktarma: Öğrenciye gerçek yaşam tecrübeleri sunacak duygu ve düşünceleri aktarmalıdır.
- Denetleme: Öğrencinin kendini kontrol etmesini sağlamalı ve eksik yanlarını görmesine olanak tanımalıdır.
- İletişim kurma: Öğrencinin kendini anlatmasını veya karşı tarafa aktarmak istediği bir mesajı anlatmasını sağlamalıdır.
- Davranış geliştirme: Öğrencinin var olan kanılarını değiştirebilmeli ve onu etkilemelidir.
- Bir düşüncüyü savunma/bir düşünceye karşı çıkma: Öğrencinin bazı düşünceleri savunmasını, bazı düşünceleri de eleştirmesini sağlamalıdır.
- Estetik yaşam oluşturma: Öğrencinin ilgisini çekecek ve ona zevk verecek şekilde olmalıdır (Okur, 2014: 116).

Kitaplarda kullanılmak üzere hazırlanan ya da seçilen metinlerde tüm bu hususlar göz önünde bulundurulmakla birlikte, metinlerin öğrencilerin dil düzeylerine uygun uzunlukta olması da dikkat edilmesi gereken diğer bir önemli noktadır. Öğrencinin metinle kurduğu bağ, etkileşim süresi dil öğrenim sürecini ve becerilerini olumlu yönde geliştirmesine katkı sağlamaktadır.

“Metinlerin kısa olması öğrencinin metinle daha az etkileşmesine, öğrenciye daha az bilgi ve düşüncenin sunulmasına, etkileşim süresi ile yoğunluğunun az olmasına neden olmaktadır. Bu durum öğrencinin dil ve zihinsel becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Kısa metinlere alışan öğrenciler uzun metinleri okurken sıkılmakta ve anlam zincirini izlemekte güçlük çekmektedir” (Güneş, 2013: 9).

Öğrencilerin sınıf ortamındaki dikkat süreleri ve konuya odaklanmaları da göz önünde bulundurularak metinlerin düzeylere uygun dil bilgisi yapılarıyla, somuttan soyuta ilkesiyle ve kısalık-uzunluk durumları dikkate alınarak hazırlanması ya da seçilmesi gerekmektedir.

2.2.4. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne Göre Okuma Metinleri

Avrupa ülkelerinde hedef dillere yönelik öğretim programlarının, program yönergelerinin, sınav ve ders kitaplarının vb. hazırlanması için temel oluşturan Avrupa Ortak Başvuru Metni; dil öğrenimi ve öğretiminde kullanılan, öğrencilerin dil yeterlik düzeylerine göre belirlenen okuma metinlerinin hazırlanmasında da ortak bir temel niteliğindedir. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde öğrencilere sunulan metin türleri yazılı ve sözlü metinler:

“Sözlü Metinler:

- Kamu duyuruları ve yönergeler
- Topluluk önünde yapılan konuşmalar, üniversite dersleri, sunumlar, vaazlar
- Geleneksel töreler (törenler gibi)
- Eğlence (dram, şov, okumalar ve şarkılar)
- Spor yorumları (futbol, boks ve at yarışları gibi)
- Haber programları
- Halka açık tartışma ve konuşmalar
- Elemanlar arası ikili konuşma ve sohbetler
- Telefon görüşmesi
- Başvuru görüşmesi

Yazılı Metinler:

- Kitaplar, edebiyat, teknik kitaplardan edebi dergilere kadar
- Dergiler
- Gazeteler
- Kullanım yönergeleri (el işleri ve “kendi kendine yap” kitapları, yemek kitapları)
- Ders kitapları

- Çizgi romanlar
- Broşürler
- El ilanları
- Reklam malzemeleri
- Resmî tabela ve levhalar
- Süpermarket, dükkân ve pazaryerlerinde bulunan levhalar
- Mal paketleri ve etiketleri
- Bilet, giriş bileti vb.
- Form ve soru katalogları
- Sözlükler (bir ve iki dilli)
- Ticari ve mesleki mektuplar, fakslar
- Özel mektuplar
- Deneme, makale ve alıştırma
- Muhtıra, rapor ve belgeler
- Notlar ve iletiler vb.
- Bilgi bankaları (haberler, edebiyat, genel bilgiler gibi)” (Telc, 2013: 96-97)

başlığı altında toplanmıştır. Öğrencilere sunulacak yazılı ve sözlü metinlerin nasıl olması gerektiği:

“a) Doğal, yani salt dil öğretimi için değil, bildirişimsel amaçlar için üretilmiş, örneğin

- dil öğrenenlerin öğrendiği dili kullanırken doğrudan karşılaştığı, uyarlanmamış doğal metinler (gazeteler, dergiler, radyo-televizyon yayınları vb.);
- dil öğrenenlerin deneyimlerine, ilgi alanlarına, özelliklerine uygun olarak seçilmiş, seviyesi belirlenmiş ve/veya uyarlanmış doğal metinler;

b) yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere özel olarak geliştirilmiş, örneğin doğal metinlere benzer metinler (örneğin, özellikle bu amaçla yazılan ve tiyatro oyuncuları tarafından seslendirilen dinleme anlama metinleri);

- öğretilecek dilsel içerik bağlamında örnek vermek üzere hazırlanmış metinler (örneğin, belirli bir ünite);
- alıştırma amaçlı birbirinden bağımsız cümleler (telaffuz, dilbilgisi vb. gibi);
- ders kitaplarındaki yönergeler ve açıklamalar; öğretmenin kullandığı ders dilindeki test ve sınavlardaki görevler gibi (yönergeler, açıklamalar, sınıf içindeki yönlendirme ve kontrol vb.)” (Telc, 2013: 146)

şeklinde açıklanmıştır. Ek olarak bu metinler hazırlanırken içerikleri konusunda hassas olunmalı, ifade edilişleri ve sunuluşları açısından öğrenime uygunlukları gözden geçirilmelidir.

2.2.5. Metin Türleri

Metinler, dil öğretiminde kullanılan kaynak ve yardımcı kitaplarda dil becerilerinin gelişimine katkı sağlayan materyallerdir. Dil öğretiminde kullanılan bu metinlerin düzenlenmesinde ortak dil ölçütleri esas alınmaktadır. Farklı metin türlerinin ortaya çıkışında dil öğretim yaklaşım ve yöntemlerinin de payı büyüktür. Dil öğretiminin başlangıcından günümüze kadar nasıl yapılması gerektiği tartışıla gelen bir konu olmuştur. Bu süreçte çok çeşitli yaklaşım ve yöntemlerden faydalanılmıştır. Şahin'in de belirttiği gibi: "Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde hedef dil Türkçe öğretilirken okuma-anlama, dinleme-anlama, yazma, konuşma, öğrenme alanlarının ve hatta bu alanlara özgü kazanımların her biri farklı yöntem ve teknikleri kullanmayı zorunlu kılar" (2018: s.109).

Bilindiği üzere Geleneksel Yaklaşım dil öğretiminde tüm dünyada kullanılan en yaygın yaklaşım türlerinden biridir. Geleneksel Yaklaşım; Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi (Language Information-Translation Method), Doğal Yöntem (Natural Method), Doğrudan Öğretim Yöntemi (Direct Teaching Method), Aktif Yöntem (Active Method) adlı farklı yöntemleri kapsayan bir yaklaşımdır. Yöntem ve teknikleri birbirinden farklı olan yaklaşımların kullandıkları metinler de farklılık göstermektedir. Alanda hazırlanan metinlerde geleneksel yaklaşımın yanı sıra davranışçı yaklaşım, bilişsel yaklaşım ve yapılandırıcı yaklaşımın yansımalarını görmek mümkündür. Bu yaklaşım ve yöntemlerin amacı; dil öğretiminin en doğru şekilde yapılmasını amaçlamakla birlikte öğrencinin de dil öğrenimine etkin bir şekilde katılmasını sağlamaktır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan kaynak kitaplarda öğrencinin yabancı dil becerilerini geliştirmek için daha çok metin temelli bir öğretim yapılmaktadır.

"Eskiden bu yana metinlerle dil öğretiminin daha kolay olduğu vurgulanmakta ve farklı tür metinlere yer verilmektedir. Bu metinler öğrencilere model olarak sunulmakta, dil öğretim sürecinin özel bir desteği olarak kabul edilmektedir. Ayrıca öğrencilere yeni kelime ve dil bilgisi kurallarını öğretme, çeşitli araştırmalar yapma, anlama becerilerini geliştirme yönüyle metin kullanımı yararlı görülmektedir (akt. Güneş: Cuq, Gruca, 2005).

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında kaynak kitaplarda kullanılan metin türleri dil öğretim yaklaşım ve yöntemlerine göre çeşitlilik göstermektedir. Bu metinler; edebî, üretilmiş, özgün ve özel metinler olarak gruplandırılmaktadır.

2.2.5.1.Edebî Metinler (Yazınsal Metin)

Edebî metin; kendine has bir dili ve üslubu olan, estetik bir yapıya sahip insanlarda merak ve heyecan uyandıracak şekilde kaleme alınan edebiyat ürünleridir. Edebi metinler “genellikle sanat yönü öne çıkan, okuyucunun duygu, düşünce ve hayal dünyasına yönelen, mecazlı ifadeler kullanılan, anlatıma çağrışım ve duygu kazandırılarak okuyucunun farklı anlamlar çıkarması amaçlanan metinlerdir” (Güneş, 2013: 4). Toplumsal ve kültürel bir üretim olan edebî metinler üretildiği toplumun izlerini taşırlar. Bu metinlerin en temel özellikleri kurmaca olmalarıdır. Sanatsal bir dilin ve üslubun hâkim olduğu metinlerde soyut anlam zenginliği vardır. “Kelimeler, günlük hayatta kullanılan alışılmış anlamlarıyla değil, yazarın okuyucuya sunmak istediği yeni anlamlarla kullanılmaktadır” (Güneş, 2013: 4). Bu durum metnin çok anlamlılık boyutunu ön plana çıkarırken öğrencinin sınırlı dil kullanımını geliştirmesine katkı sağlar.

Edebî metinler öncelikli olarak yabancı dil öğretiminde kullanılmak için yazılmış metinler değildir. Ancak dil öğretim yaklaşımları incelendiğinde eğitim sürecinde geleneksel yaklaşımda dil öğretim aracı olarak edebî metinlerin kullanıldığı bilinmektedir. Metinlerin sanatsal bir üslupla yazılmış olması, toplumun kültürünü yansıtması ve içeriğinde dil bilgisi kurallarını barındırması dil öğretiminde edebî metinlerin kullanılmasındaki etkenler arasındadır.

Edebî metinleri bir özgürlük alanı olarak tanımlayan Letafati ve Moussavi bu metinlerin öğrencilerin farklı beceriler (okum ve yazma) edinmesine katkı sağladığını ifade ederler. Bununla birlikte dil öğrenimine yeni başlayanlar için edebî metinlerin dili erişilmesi zor ve çok uzak olarak kabul edilir (Letafati, Moussavi, 2011). Bunun sebebi edebî metinlerde sanatsal bir kullanılması, mecaz ve yan anlamlı sözcüklere yoğun bir şekilde yer verilmesidir. Tüm bu faktörler öğrencinin metni anlamasını zorlaştırabilmektedir. Bu noktada öğrencinin hangi düzeyde edebî metinlerle buluşması gerektiği sorusu ortaya çıkar.

Öğrencilerin dil yeterlik düzeyleri dikkate alındığında⁴ B2 düzeyinde bir dil öğrencisi yazarların belirli bir tutum ve belirli bir konum izledikleri günümüz sorunlarıyla ilgili makale ve raporlarını okuyabilir ve anlayabilir. Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir ve çağdaş yazımsal düzyazı metinlerini anlayabilir. Bu bağlamda öğrencinin edebî metinlerle buluşmasında dil yeterliği göz ardı edilmemelidir. Edebi metinlerin tam manasıyla anlaşılabilmesi için öğrencinin belli bir düzeyde sözcük bilgisine sahip olması gerekmektedir. Öğrencilerin kültürel unsurların da yoğun bir şekilde yer aldığı edebî metinlerle ileri düzeyde karşılaşmaları daha uygundur.

Dil öğretimi için hazırlanan ve baskısı yenilenen kaynak kitapların içeriğine bakıldığında öğrencilerin okuma ve anlama becerilerini geliştirmek için dil öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan üretilmiş metinlerin yanı sıra edebî metinlerden de (roman, hikâye, masal, fabl, tiyatro, makale, biyografi, anı, şiir... vb.) faydalandığı, metinlerin dil öğretiminde yer edindiği ve öğrencinin dil gelişimine katkı sağladığı görülmektedir.

2.2.5.2. Üretilmiş Metin

Geleneksel yaklaşımda kullanılan edebî metinler, davranışçı yaklaşımda yerini üretilmiş metinlere bırakmıştır. Zira dil öğrenim sürecinde edebî metinler öğrencinin sosyal yaşamdaki iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için uygun değildir. “Üretilmiş metinler, dil öğretim öğeleri özenle hazırlanmış, günlük yaşamdan bazı kesitler sunan, bir durumu anlatan, kurmaca olmayan, mecaz ve yan anlamlara fazla yer verilmeyen metinler demektir” (Güneş, 2013: 5). Üretilmiş metinlerde edebî metinlerin aksine öğrenciye ön hazırlık yapmasını gerektirecek çok anlamlılık durumu yoktur. Metinlerde kullanılan sözcükler öğrencinin sosyal hayatta karşılaşılabileceği ve anlayabileceği alışılmış anlamları ile kullanılmaktadır. Metinler hedef kitleyi tanıyan yazarlar, öğreticiler ve öğrenciler tarafından yazılmaktadır.

Davranışçı yaklaşımın temsilcilerinden olan Skinner’e göre “Dil, bir davranıştır.” Bu bağlamda dil bir davranış olarak görüldüğü için öğrenciye de taklit ve ezberleme yoluyla öğretilmektedir. Davranışçı yaklaşımda öğrencinin daha kolay anlayabileceği, hedef dili daha hızlı ve akıcı bir şekilde kullanmasına yardım edecek, içerisinde günlük

⁴ Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde 2013

yaşamdan izler barındıran metinler tercih edilir. “röportaj, diyalog, skeç, senaryo gibi metinlere, resimlere, video kayıtları.” (Güneş, 2013: 6) kitaplarda davranışçı yaklaşımda kullanılan metin türlerinden bazılarıdır.

2.2.5.3.Özgün Metin

Dil öğretiminde kullanılan edebî metinler çoğu zaman kısaltılarak ya da sadeleştirilerek öğrenciye sunulur. Özgün metinler, edebî metinlerin aksine öğrenciye olduğu gibi verilmekte ve öğrencinin sözcük ile gramer bilgisi geliştirilmektedir. Coste’ye göre bu metinler, “dil öğretimi için hazırlanmamış, ancak konuşma, kendini ifade etme, öğrenilen sözcük ve dil bilgisi kurallarını uygulamaya yardım eden, işitsel, görsel ve yazılı dokümanlardır. Bunlar gazete yazıları, mektuplar, afişler, yemek tarifleri, notlar, şiirler, haberler, resimli romanlar, roman özetleri, hikâyeler vb. olmaktadır (Akt. Güneş: Coste, 1982.) Bilişsel yaklaşımla birlikte kullanılmaya başlayan özgün metinler iletişimi geliştiren ve kuvvetlendiren kalıp ifadelerin sıklıkla kullanıldığı metinlerdir. Bu anlamda iletişim kurmanın önemine vurgu yapılarak öğrencinin öğrendiği yapıları günlük yaşamda kullanması amaçlanmıştır.

2.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin B2 Düzeyinde Kullanımı

2.3.1. Ortak Başvuru Metninde ve Referans Kaynaklarda Dil Düzeylerinin Tanımlanması

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni dil yeteneğini tanımlayan uluslararası bir standarttır. Tüm dünyada öğrencilerin dil becerilerini tanımlamak için kullanılmaktadır. Yabancı dil öğretiminde, dil öğrencilerinin yeterlikleri altı farklı düzeyde sınıflandırılmıştır. Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır. Programda yeterliklerden hareketle kur düzeylerinin her biri için genel bir kazanım listesi oluşturulmuştur. Düzeylere ve becerilere göre kazanımların oluşturulmasında, kademelere göre tema izlencelerinin düzenlenmesinde de yine Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi kıstas alınmıştır.⁵ Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde (2013: 31) dil düzeyleri ve aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

⁵ Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı

Tablo 1: Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde Dil Düzeylerinin Sınıflandırılması

Yetkin Dil Kullanımı	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir. Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.
	C1	Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir. Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir. Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.
Bağımsız Dil Kullanımı	B2	Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir. Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, anadili konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşabilmesi mümkündür. Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.
	B1	Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir. Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorlukların üstesinden gelebilir. Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade edebilir. Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasar ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.
Temel Dil Kullanımı	A2	İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (örneğin, kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir. Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, alışlagelmiş, basit durumlarda kendini ifade edebilir. Geçmiş, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.
	A1	Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıştırebilir. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşabilir.

Avrupa Dil Sınavları Birliği (ALTE) 1989 yılında Cambridge Üniversitesi ve Salamanca Üniversitesi tarafından kurulmuştur. Hedefi, dil sınavlarının tarafsız tanımlanabildiği dil başarısının anahtar düzeyleri için bir öğretim programı hazırlamaktır. Dil yeterlik düzeylerinin dilden bağımsız tanımlamaları olarak, farklı düzeylerdeki çeşitli dil sınavlarıyla ilişkili bir *öneriler çerçevesi* oluşturmaktadır.

ALTE öğretim programı 5 düzeyden oluşan bir sistemdir. İki öğretim programı (Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni – ALTE) arasındaki ilişki aşağıda görölmektedir:

Tablo 2: ALTE Dil Düzeylerinin Sınıflandırılması

Avrupa Konseyi düzeyleri	A1	A2	B1	B2	C1	C2
ALTE düzeyleri	ALTE Başlangıç düzeyi	ALTE Düzey 1	ALTE Düzey 2	ALTE Düzey 3	ALTE Düzey 4	ALTE Düzey 5

2.3.2. Okuma Becerisi

Dil öğretimi ve öğrenimi dört temel beceri (dinleme-konuşma-okuma-yazma) çevresinde gelişir. Dört temel beceri bir bütünü tamamlayan parçalardır ve herhangi biri olmadan dil öğretimi ya da öğrenimi tam anlamıyla gerçekleştirilemez. Öğrenci dil yeterliliğini dört temel becerinin gelişimiyle kazanır. Öğrencinin hedef dili en iyi şekilde öğrenmesi, geliştirmesi ve kullanması söz konusu bu becerilerin etkin bir şekilde kullanılmasına bağlıdır.

En genel tanımla bir metni meydana getiren işaret ve sembolleri anlamlandırma süreci olarak ifade edebileceğimiz okuma, bugün hedef dil öğretiminde dört beceri içerisinde üzerinde en çok durulan ve çalışma yapılan beceridir. Zira içerisinde diğer becerileri de kapsayıcı ve geliştirici özellikler taşımaktadır. Keskin ve Okur'un da belirttiği gibi:

“Ana dili olarak Türkçeyi öğretmede olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de okuma temel bir beceridir. Hatta temel dil becerilerinin

kazanımındaki dinleme-konuşma-okuma-yazma sıralaması yabancı dil öğretiminde geçerli olmadığı için okuma daha da önemli hale gelmektedir. Çünkü diğer becerilerin edinilmesinde okumaya daha büyük görevler düşmektedir.” (2013, s.295).

Karatay okuma sürecini (2010: 459) görme, dikkat, odaklanma, algılama, hatırlama, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme, yorumlama ve seslendirme gibi farklı bileşenlerden oluşan karmaşık duyuşal ve zihinsel bir etkinlik olarak tanımlar. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde A1 düzeyinden başlayarak C1 düzeyine kadar olan dil öğretim sürecinde yukarıda sayılan faktörler göz önünde bulundurularak öğrencinin okuma becerisinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Metinler hedef dil öğretiminde öğrenciler için araç konumundadır. Öğrenci metinler sayesinde hedef dilin konuşulduğu toplum hakkında bilgi sahibi olur. Yine topluma ait kültürel unsurlara bu metinler sayesinde ulaşır. Metinler sadece öğrencinin dil gelişimine katkı sağlamakla kalmaz aynı zamanda anlatım gücünün de gelişmesi sağlar. Bununla birlikte hedef dil öğrencileri için okuma etkinliğinin çeşitli özel amaçları vardır. Bu amaçlar:

- Dil öğrenmek ve pekiştirmek.
- Dil girdisi sağlamak (input).
- Okuma hızını artırmak.
- Yazma becerisine katkı sağlamak.
- Kelime öğrenmek.
- Dilin gerçek anlamda kullanıldığını görmek.
- Okuduğu metnin içeriğini görmek.
- Konu hakkında bilgi sahibi olmak.
- Kültürel farkındalık kazanmak.
- Dilsel gelişimine katkı sağlamak.
- Kişisel gelişimine katkı sağlamak.
- Hedef dile ait yaşam biçimleri ve dünya görüşleri hakkında bilgi sahibi olmak (Bekleyen, 2015: 267).

2.3.2.1.Görsel Okuma

Zaman içerisinde değişen toplumsal ihtiyaçlar ve teknolojik, bilimsel gelişmeler sonucunda birçok öğretim programında olduğu gibi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan temel dil beceri alanlarına (dinleme, konuşma, okuma, yazma) başka bir beceri

olan görsel okuma ve görsel sunu da eklenmiştir. 2005 yılında Türkçe Dersi Öğretim Programında ilk kez ele alınan görsel okuma ve görsel sunu kavramları, programda farklı bir öğrenme alanı olarak ele alınmıştır. Görsel okuma ve görsel sunu alanı şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olaylar gibi görselleri okumayı, anlamayı ve analiz etmeyi kapsamaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin duygu, düşünce ve bilgilerini görseller ile başkalarına aktarması da bu alanın sınırları içerisinde ele alınmıştır. Düşünceler ya da nesnelere arasındaki ilişkiyi görme duyusuna bağlı olarak ifade eden görseller, dil dışı göstergeler olarak değerlendirilebilir. Bu göstergelerin yorumlanması bir tür okuma etkinliği olarak hem anlama hem de anlatma süreçlerinde etkili olduğu için genellikle dil eğitimi, daha özelden ise Türkçe eğitiminde kazandırılması amaçlanan beceriler arasında yer edinmiştir. Bu okuma ile öğrenciler belleklerinde çeşitli imgeler oluşturabilir hatta bu imgeler sayesinde zihinlerindeki sorunlara daha kolay çözüm bulabilirler. Bu kazanımlar ile öğrenci yaratıcı ve eleştirel düşünmede ilerleme sağlayabilecektir (Sarıkaya, 2017: 780-785).

2.3.3. Referans Metinlerde Kazanımlar- Yeterlikler

Okuma-anlama becerisi yeterlikleri *Diller İçin Ortak Öneriler Çerçevesi*'nde (2013, s.32) A1 düzeyinden C2 düzeyine kadar ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 3: Okuma-Anlama Becerisi Yeterlikleri

Düzye	Dil Yeterliği
A1	Örneğin, tabelalarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan bildiğim adları, sözcükleri tek tek ve çok basit tümceleri anlayabilirim.
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilirim. Günlük yaşamla ilgili; ilan, prospektüs (tanıtım), yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, somut, önceden tahmin edilebilen bilgileri bulabilirim ve kısa, basit, kişisel mektupları anlayabilirim.
B1	İçlerinde her şeyden önce güncel yaşam ya da meslek dili geçen metinleri anlayabilirim. İçlerinde olaylardan, duygulardan, isteklerden söz edilen özel mektupları anlayabilirim.
B2	Yazarların belirli bir tutum ve belirli bir konum izledikleri günümüz sorunlarıyla ilgili makale ve raporları okuyabilir ve anlayabilirim. Çağdaş yazınsal düzyazı metinlerini anlayabilirim.
C1	Uzun ve karmaşık, somut ya da yazınsal metinleri anlayabilir, kullanılan üslup farklılıklarını algılar ve ilgi alanım içinde olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.
C2	Kullanım kılavuzlarını, uzmanlık makalelerini ve yazınsal yapıtlar gibi soyut, içeriksel ve dilsel açıdan karmaşık hemen hemen her türlü yazılı metni zorluk çekmeden okuyabilirim.

Tabloya bakıldığı zaman okuma-anlama becerisi yeterliklerinde basitten karmaşığa (kolaydan zora) ilkesiyle hareket edildiği görülmektedir. Temel düzeyde hedef dil öğrencisinden basit cümlelerin, içerisinde uzun ve karmaşık yapılar barındırmayan, sosyal yaşamla ilgili somut bilgilerin yer aldığı kısa metinlerin anlaşılması beklenmektedir. Orta düzeyden itibaren ise öğrencilerden temel düzeye oranla daha uzun ve karmaşık, günlük hayattan seçilen güncel olay ve sorunların yer aldığı metinlerin okunup kavranması beklenirken ileri düzeyde öğrencinin başta çeşitli konularda yazılmış makaleler olmak üzere soyut içerikli metinleri ve her türlü (hikâye, şiir, anı, biyografi vb.) yazılı metni anlaması öngörülmektedir.

2.3.3.1. B2 Düzeyi Okuma & Anlama Becerisi Yeterlikleri ve Kazanımları

“Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi’nde Okuma-Anlama Becerisine Yönelik Yeterlik ve Kazanımlar:

Yeterlikler

- Değişik cümleleri belirterek, söz konusu yazım türünün gerektirdiği kuralları dikkate alarak anlaşır, ayrıntılı, birbiriyle bağlantılı gerçek ya da hayali olaylar ve deneyimleri içeren betimlemeleri kaleme alabilir.
- Kendi ilgi alanından çeşitli konulara ilişkin açık ve ayrıntılı betimlemeleri kaleme alabilir.
- Bir filmi kitap ya da tiyatro oyunu hakkında eleştirileri anlayabilir.
- Kendi kendine okuyabilir, okuduğu amaca yönelik ve metne uygun olarak okuma tarzını ve hızını ayarlayabilir, uygun başvuru kitaplarını seçerek kullanabilir.
- Okuma anlama için yeterli geniş bir sözcük dağarcığına sahip olsa da nadir kullanılan deyimleri anlamakta zorluk çekebilir.
- Kendi ilgi alanını kapsayan yazışmaları okuyabilir ve ana bildiri kolaylıkla anlayabilir.
- Uzun ve karmaşık metinleri çabukça gözden geçirip önemli bilgileri bulabilir.
- Meslekle ilgili geniş kapsamlı konular hakkında haberlerin, makalelerin ve raporların içeriğini ve önemini çabukça kavrayabilir ve daha ince okunmasının gerekip gerekmediğine karar verebilir.
- Kendi uzmanlık alanına ilişkin, uzmanlara yönelik üst düzey kaynaklardan bilgi, düşünce ve görüşleri alabilir.

- Kullanılan terimleri iyi anlayıp anlamadığını kontrol etmek için arada bir sözlük kullansa bile, kendi uzmanlık alanının dışındaki teknik makaleleri okuyup anlayabilir.
- Televizyon haber programlarının ve röportajlarını çoğunu anlayabilir.
- Ölçülü dil konuşulduğunda televizyon röportajlarını, canlı yayın söyleşilerini, sohbet programlarını ve televizyon filmlerinin çoğunu anlayabilir.
- Anlamayı sağlamak için çeşitli stratejiler kullanabilir; dinlerken ana noktalara dikkat eder ve metni anlayıp anlamadığını bağlamdaki göstergeleri temel alarak denetler.
- Geniş çapta genel, bilimsel, mesleki ya da boş zamanları değerlendirici konular gündeme geldiğinde, dili akıcı, doğru ve etkin olarak kullanıp düşünceleri bağlantılı olarak ortaya koyabilir.
- Söyleyeceklerini sanki kısıtlamasına gerek yokmuş gibi, ortama uygun resmi bir dille ve iyi bir dilbilgisiyle anında anlatabilir.
- Anadili konuşurlarıyla, iki taraf da zorluk çekmeden normal bir konuşmayı ve kalıcı ilişkileri mümkün kılacak şekilde, anında ve akıcı olarak anlaşabilir.
- Olayların önemini ve deneyimleri kendi açısından vurgulayabilir ve bakış açılarını konuya ilişkin açıklamalar ve nedenler göstererek gerekçelendirip savunabilir.
- Ayrıntılı talimatları güvenilir derecede anlayabilir.
- Başkalarını çalışmaya teşvik ederek ya da düşüncelerini bildirerek bir işin yürümesini sağlayabilir.
- Bir meseleyi ya da sorunu açık olarak ortaya koyabilir; nedenler ve sonuçlar hakkında tahmin yürütebilir, çeşitli yaklaşımların yarar ve zararlarını değerlendirebilir.
- “Sebep-sonuç, şart, varsayım gibi durumları ifade eden kalıpları anlayabilir.”
- Bir alana giren terim ve kalıp ifadeleri anlayabilir.
- Bir metindeki öznel ve nesnel yargıları anlayabilir.
- İş ve meslekle ilgili talep, rica, bildirim içeren ifadeleri anlayabilir.

Kazanımlar

- Görüşlerini açık ve belirli bir bakış açısıyla ifade eder ve farklı düşüncelerden çıkarımda bulunur.
- Bir metnin ana fikrini ve yardımcı fiillerini anlar.
- Bilimsel ve uzmanlık alanlarının kalıp ifadelerini ve terimleri anlar.

- Bir durumunun veya olayın sebep ve sonuç ilişkisini anlar.
- Bir olay ve durumun sebebine ve sonucuna göre öneriler verir ve verilen önerileri anlar.
- Bir durum veya olaydaki somut ve soyut kalıpları anlayacağı gibi nesnel ve öznel yapıları terim ve düşünleri de anlar.
- İş ve mesleki hayat içindeki talep, rica, bildirim içeren ifadeleri anlar.
- Standart Türkçeyle yapılan konuşmaları bütünüyle anlar.
- Bir öyküdeki kişilerin fiziksel ve psikolojik özelliklerini belirler ve anlar.
- Uzun ve ayrıntılı bir konuşmada kişisel yorumları anlar.
- Bir olay ve durumlar ilgili çıkarımlarda bulunur.
- Güncel bir konuyu olumlu ve olumsuz yönleriyle anlar ve belirler.
- Soyut ve mecâzi kalıpları rahatça anlar ve açıklar.
- Herhangi bir metinde sadece ihtiyacı olan bilgileri seçer ve anlar.
- Bir metnin ana ve alt başlıkları ile konusu arasındaki ilişkiyi tespit eder.
- Herhangi bir uzmanlık alanında yazılmış metinlerin ana düşüncesini ve yardımcı düşünceleri anlar.
- Metinler arası ilişkileri anlar ve metnin içindeki terim ve kalıpları seçer ve anlar.
- Bir metindeki öznel ve nesnel yargıları anlar.
- Konuşmadaki anahtar kavramlardan hareketle metnin konusunu anlar.
- Fikir ve tartışma içeren metinleri özetler.

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları

Yabancılara Türkçe öğretiminde derslerde kullanılmak ve dört beceriyi geliştirmek üzere amaca uygun kaynak materyaller hazırlanmaktadır. Bu bölümde incelenen dört kitap, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B2 düzeyinde öğrencilere okutulmak üzere Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Başvuru Metnine göre hazırlanan, üniversitelerin dil öğretim merkezleri ve özel dil öğretim kursları tarafından tercih edilen ders kitaplarıdır.

B2 düzeyi ders kitaplarında okuma metnlerinin yanı sıra dinleme metinleri de yer almaktadır. Bu çalışmada sadece okuma metinleri değerlendirmeye alınmıştır. Metinler “okuma metinleri analiz maddeleri”ne göre incelenecektir. Metinlerin değerlendirilmesi yapılırken doküman tarama yöntemi kullanılacaktır. Çalışmada kitapların güncellenmiş en son baskıları kullanılacaktır.

3.2. Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Okuma Metnlerinin (B2 Düzeyi) Betimlenmesi

Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının, hazırlanan “okuma metinleri analiz maddeleri”ne göre incelemesi yapılacaktır. Bu metinler incelenirken doküman tarama yöntemi kullanılacaktır. İncelenecek kaynak kitaplar sırası ile: ‘Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe’, ‘Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe’, ‘İstanbul Yabancılar İçin Türkçe’, ‘Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe’ ders kitaplarıdır. Bu öğretim setlerinde (B2 düzeyine göre) bulunan okuma metinleri aşağıdaki “okuma metinleri analiz maddeleri”ne göre incelenecektir.

Okuma Metinleri Analiz Maddeleri

1. Metin türü
2. Dilin kullanım alanı
3. Dil bilgisi düzeyi
4. Metinlerin uzunluk / kısalık durumu
5. Metinlerde kültürel unsur varlığı

Metinler, dil öğretiminde kullanılan en önemli araçlardan biridir. Kaynak kitaplarda öğrencinin dil gelişimine katkı sağlamak için farklı metin türleri yer almaktadır. “Belirli bir dil öğrenen ve de bir grup öğrenen için bir metnin kullanılıp kullanılmayacağına aşağıdaki etmenler dikkate alınmalıdır: Dilsel karmaşıklık, metin türü, söylem yapısı, metnin somut şekli, uzunluğu ve dil öğrenen açısından önemi” (2013: 162)⁶. Metin seçimi yapılırken ya da hazırlanırken bu unsurlar göz ardı edilmemelidir.

Biçim ve içerik açısından metin türlerinin çeşitliliği öğrenciye her anlamda yeni bilgiler sunar. Öğrenci farklı metin türlerini gördükçe zamanla yeni bir metne nasıl yaklaşması gerektiğini kavrar. Metnin konusu, yapısı, içeriği ve üslubundaki farklılıklar metin türlerinin sınıflandırılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Aktaş ve Gündüz(2001:121, 135, 197) türleri *form yazılar* (özgeçmiş, dilekçe, mektup, telgraf, rapor, karar, ilan, duyuru, tutanak, tebliğ, resmi yazılar vb.), *öğretici metinler* (makale, eleştiri, deneme, fıkra, sohbet, röportaj, gezi yazısı, anı, günlük, biyografi, didaktik yazılar vb.) ve *edebi türler* (anlatma esasına bağlı: destan, masal, fabl, hikâye, roman; lirik metinler: şiir; dramatik metinler: oyun) olmak üzere gruplamıştır. Bu çalışmada metin türleri belirlenirken Aktaş ve Gündüz’ün metin türleri tasnifi referans alınacaktır.

Kaynak kitaplarda yer alan okuma metinlerinin düzeylere uygun hazırlanması ya da seçilmesi dil öğretim süreci için büyük önem arz etmektedir. Bu noktada ders kitabı yazarlarına önemli görevler düşmektedir. “Dil öğrenenlerin karşılaşacağı metinlerin, etkinliklerin, sözcük dağarcığının ve dilbilgisi konularının seçimi ve işlenmesi konusunda somut, ayrıntılı karar vermek zorundadırlar” (2013: 141). Zira metin seçiminin doğru yapılması, dil öğrenim sürecinin hem öğretici hem de öğrenci için sorunsuz geçmesine yardımcı olur. “Yabancı dil öğreniminin öncelikli hedefi, dil öğrenenlere bazı durumlarda bildirim dayalı bilgi aktarmaktır. (dilbilgisi, edebiyat ve kültürel bilgi gibi)” (2013: 137). Kaynak kitaplar hazırlanırken öğrencilere hangi düzeyde hangi dil bilgisi yapılarının öğretileceği önceden belirlenmelidir. Okuma ve dinleme metinleri düzeylere göre hazırlanan dil yapıları listesine uygun seçilmelidir. Türkiye Maarif Vakfı’nın (2019: 112-114) hazırladığı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programında düzeylere göre dil yapıları listesi şu şekilde sıralanmıştır:

⁶ Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni

Tablo 4: Dil Düzeyleri Dil Bilgisi İçeriği

Dil Seviyesi	Dil Bilgisi İçeriği
A1	<p>Alfabe (Harflerin seslendirilmesi, büyük ve küçük yazımları, kelime içinde seslendirilmesi)</p> <p>Ünlü ve ünsüz ayrımı</p> <p>Ünlü (kalın ve ince) ve ünsüzlerin (sert ve yumuşak) özellikleri</p> <p>Ünlü uyumu + çokluk eki</p> <p>Ünsüz uyumu + bulunma eki (-DA) + var/ yok</p> <p>Ünsüz yumuşaması + yönelme hâli (emir kipi)</p> <p>Ünlü düşmesi (belirtme hâli + basit sıfatlar vurgusuz orta hece ünlüsü)</p> <p>Şahıs ve işaret zamirleri</p> <p>Bu ne/kim?, O ne/kim?</p> <p>Bu, şu, o, burası, şurası, orası</p> <p>İyelik ekleri</p> <p>İlgi zamiri (Benimki...)</p> <p>Basit emir cümleleri</p> <p>İstek/ dilek I. çekim (Haydi okuyalım...)</p> <p>Ek fiil geniş zaman (ülke, milliyet, meslek, durum, yaş) + mI? / değil</p> <p>Hâl ekleri-fiil ilişkisi</p> <p>İsim tamlaması</p> <p>İsim tamlaması + hâl eki > fiil (zamir n'si)</p> <p>Şimdiki zaman + ünlü daralması</p> <p>-mA olumsuzluk eki</p> <p>Basit adlaştırmalar (-mAk istiyorum/ -mAyI seviyorum)</p> <p>Geçmiş ve gelecek zaman eklerinin I. çekimi</p> <p>Zaman zarfları (dün, bugün, yarın; önce, şimdi, sonra), sıklık zarfları</p> <p>Karşılaştırma yapıları: -DAn, daha, -DAn daha...</p> <p>Üstünlük derecesi: en</p> <p>-DAki</p> <p>-DAn -A kadar</p> <p>-DAn beri, -dır</p> <p>Yapım ekleri: -II/ -sIz</p> <p>Bağlaçlar: ile (vasıta ve bağlama), ve, ama, çünkü</p> <p>Sıralama sayıları: birinci, ikinci, üçüncü...</p> <p>Saat kaç? (Tam ve yarım saatler)</p> <p>Temel soru kelimeleri (5N1K), hangi</p> <p>-DAn önce/ sonra</p> <p>-(y)Abil (izin) + geniş zaman</p> <p>Sayılar</p> <p>Temel betimleyiciler</p> <p>-cA/ -Agöre</p>

A2	<p>Gelecek zaman + zaman zarfları Görülen geçmiş zaman + zaman zarfları Duyulan geçmiş zaman + zaman zarfları Geniş zaman + sıklık zarfları Zamirler, zamir + ki (Benimki) Sıfatlar Zarflar Gereklilik kipi (-mAn gerek, -mAk zorunda, -mAk gerek, -mAk lazım) Şart kipi Yeterlik fiili (yetenek, tahmin, olasılık) Bağlaçlar (hem ... hem, ne ... ne, veya, belki, ya ... ya) -mAdAn önce -DIkTAn sonra Gibi, kadar (Benzetme) -cA, -A göre bu yüzden / bu sebeple -An (sıfat fiili) Basit adlaştırmalar (-mAyI seviyorum...) -mAk için, -mAk üzere, mAsI için dA bağlacı mesela, örneğin Doğrudan / dolaylı anlatım (diye sormuş) Ünlemler</p>
B1	<p>Hikâye birleşik zaman çekimleri Şart birleşik zaman çekimleri Yeterlik fiili + zaman ekleri İsim çekimi (-Dı, -mIş -sA) İsim fiiller (-mA, -mAk, -Iş) + ...-mAyI ... -mAyA tercih ederim, -mAktAnsa ... -mAyI tercih ederim, -mAsInA rağmen) Sıfat fiiller (-dIk), -DIk + iyelik, -AcAk + iyelik, -mIş Zarf fiiller (-Ip, -ArAk, -IncA, (-y)ken, -mAdAn, -A...-A, -r... -mAz Doğrudan ve dolaylı anlatım Edat ve bağlaçlar (Keşke, eğer, -sA bile, gibi, göre, sanki, kadar, için, üzere, A doğru, -A karşın/ rağmen, -A karşı, -A değin, -A dek, -dAn dolaylı, -dAn başka, ile, yalnız, ancak, sadece, fakat, ne var ki, ise, yanı sıra, ayrıca, aksine, hariç, öncelikle, artık, itibaren, dolasıyla) Fiillerde etkenlik ve edilgenlik</p>

B2	Rivayet birleşik zaman çekimleri Sıfat fiiller (-Ar, -mAz, AsI Zarf fiiller (-AlI, -dIkçA, -mAksIzIn, -cAsInA, -DIğIndA Edat ev bağlaçlar (oysaki, halbuki, meğerse, mademki, ne var ki, sanki, veyahut, ile, lakin, dahi, ki, öyleyse, oysa, yeter ki, hatta, bilakis, bari, bundan böyle, şayet, takdirde) Kelimedede yapı Birleşik fiiller Fiillerde işteşlik ve ettirgenlik
C1	Cümlenin öğeleri, cümlede vurgu Cümle türleri Yazım ve noktalama kuralları Anlatım bozuklukları

Öğrenci hazırlanan metinlerde düzeyine uygun dil bilgisi yapılarıyla, soyut anlam varlığıyla ve kültürel unsurlarla karşılaşmalıdır. Kültürel unsurlar (deyimler, deyişler, atasözleri, alıntılar, kalıp ifadeler, yöresel sözler vb.) günlük kültürün önemli bir parçasıdır. Öğrencinin metinlerde bu yapılarla karşılaşması dil yeterliliğini olumlu yönde geliştirmektedir. Yine metinlerin düzeylere göre uzunluk kısalık durumu da dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken bir husustur. “Kısa bir metin, genellikle benzer konuyu ele alan daha uzun bir metinden daha az zorlayıcıdır. Bunun nedeni, daha uzun bir metinde daha fazla bilginin işlenmesinin gerekliliği ve bellek yükünün ve yorgunluk ile dikkatin dağılma riskinin artmasıdır (özellikle genç öğrenenlerde). Diğer yandan çok ağır olmayan ve çok tekrarlamalar içeren uzun bir metin, aynı bilgiyi içeren kısa ve ağır bir metinden daha basit olabilir” (2013: 163). Okuma metinleri düzeylere göre öğrencileri güdüleyici uzunlukta olmalıdır.

Bu çalışmada B2 düzeyinde okuma metinlerinin incelenmesi için hazırlanan “okuma metinleri analiz maddeleri” Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre belirlenmiştir.

Ders kitaplarında yer alan okuma metinleri hazırlanırken yahut seçilirken dikkat edilmesi gereken önemli konulardan biri de dilin kullanım alanıdır. Kaynak kitaplarda tek yönlü bir dil kullanımından kaçınılmalıdır. Zira dil yalnızca çevremize karşı kendimizi ifade edebildiğimiz, günlük hayatta ihtiyaçlarımızı karşılamak için kullandığımız bir

iletişim aracı değildir. Dilin çeşitli kullanım alanları vardır ve dilin kullanım alanları öğrencinin hayatın hangi alanında ihtiyaç duyduğuna göre değişir. Elbette dilin kullanım alanlarını sınırlamak mümkün değildir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (2013: 50) dilin kullanım alanları dört grupta toplanmıştır:

- Kişisel alan, her bireyin ailesi ve arkadaşları ile yaşadığı, okuma, günlük yazma, hobiler gibi özel uğraşlarını gerçekleştirdiği alanlardır.
- Kamusal alan, bireyin bir kamu ya da kamu kuruluşunun üyesi olarak çeşitli amaçlar doğrultusunda hak ettiği ve etkileşim içinde bulunduğu alanlardır.
- Mesleki alan, bireyin çalıştığı alandır.
- Eğitim alanı, bireyin özellikle bir eğitim kurumu çerçevesinde (başka yerlerde de olabilir) düzenli eğitim aldığı alandır.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde dilin kullanım alanlarının belirtilmesi, dil öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında dilin kullanım alanlarına göre çeşitli metinler tercih edilmesine yardımcı olur. Metinlerin dilin kullanım alanlarına göre çeşitlilik göstermesi öğrenci için dilin işlevselliğini artırır. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde (2013) dilin kullanım alanları şu şekilde gruplandırılmıştır:

Tablo 5: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Özel Yaşam Alanları

Kişisel Yaşam Alan		
Mekânlar	Kurumlar	Kişiler
Evde: ev, oda, Bahçe: kendisinin, ailesinin, arkadaşlarının, başkalarının Yurtta kendine ait bir yer, otel Kırda, göl kenarında vs.	Aile Sosyal ağlar	Ebeveynler, nine ve dedeler, çocuklar, kardeşler, teyze ve halalar, dayı ve amcalar, kuzenler, kayın baba ve anneler, eşler Dostlar, arkadaşlar, tanıdıklar

Tablo 6: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Kamusal Yaşam Alanları*

Kamusal Alanlar		
Mekânlar	Kurumlar	Kişiler
Halka açık alanlar: sokak, meydan, park vs. Toplu taşıma araçları Mağazalar, Süper marketler, Hastaneler, muayenehaneler, klinikler Stadyumlar, spor alanları/ salonları, Tiyatro, Sinemalar, Etkinlikler Lokanta, kahve, otel Anıtlar	Resmi daireler, Siyasi kurullar Adliye Sağlık kurumu Dernekler, topluluklar Siyasi Partiler kiliseler	Kamu çalışanları Memurlar Satıcılar Polisler, askerler, emniyet güçleri Sürücüler, kondüktörler, yolcular Oyuncular, taraftarlar, izleyiciler Sanatçılar, seyirciler Garsonlar, barmenler Karşılama personeli Din adamları, belediye üyeleri

Tablo 7: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Mesleki Yaşam Alanları*

Mesleki Alan		
Mekânlar	Kurumlar	Kişiler
Ofisler Fabrikalar Atölyeler Limanlar, istasyonlar Hava limanları Çiftlikler Mağazalar, Dükkânlar vs. Hizmet sunan işyerleri Oteller	Şirketler Resmî daireler Çok uluslu firmalar KİTler Sendikalar	İşverenler / işçiler Menajerler İş arkadaşları Alt kademedekiler Müvekkiller Müşteriler Karşılama personeli Sekreterler Temizlikçiler vs.

Tablo 8: *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Eğitsel Yaşam Alanları*

Eğitsel Alan		
Mekânlar	Kurumlar	Kişiler
Okullar: okul salonu, derslik, okul bahçesi spor alanları, koridorlar Yüksek okullar Üniversiteler Amfiler Seminer odaları Öğrenci temsilciliği Yurtlar Laboratuvarlar Kantinler	Okul Yüksekokul Üniversite Bilimsel topluluklar-kuruluşlar Meslek örgütleri Eğitimi geliştirme kuruluşları	Öğretmenler, öğretim kadrosu Hademeler Ebeveynler Sınıf arkadaşları Profesörler, doçentler Asistanlar Öğrenciler Kütüphane ve laboratuvar çalışanları Kantin çalışanları, temizlik personeli Kapıcılar, sekreterler vs.

Bu çalışmadaki okuma metinlerinde dilin kullanım alanları belirlenirken *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni* (2013) sınıflandırması referans alınacaktır.

B2 SEVİYESİNE GÖRE HAZIRLANAN OKUMA METİNLERİNİN BETİMLENMESİ

1. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti B2 Düzeyi (Yedi İklim)

Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti içinde yer alan Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı (2017) sekiz bölümden oluşmaktadır: 1. Bölüm: “Mesleğimde İlerliyorum”, 2. Bölüm: “Değerlerimiz”, 3. Bölüm: “Bir Ömür Böyle Geçti”, 4. Bölüm: “Mutfakta kim var?”, 5. Bölüm: “Tercihiniz Nedir?”, 6. Bölüm: “Neler Oluyor Hayatta?”, 7. Bölüm: “Öğrendim, Çalıştım, Başardım” ve 8. Bölüm: “Misafir Sever Misiniz?” başlığı altında toplanmıştır. B2 düzeyi için hazırlanmış olan okuma metinlerinin nicel veri saptamaları tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 9: Yİ'deki Okuma Metinlerinin Nicel Veri Sonuçları

B2/BÖLÜM	ETKİNLİK VERİLERİ
1	8
2	6
3	9
4	5
5	7
6	6
7	6
8	5
TOPLAM	52

Yedi İklim Türkçe B2 kitabında okuma becerisini geliştirmeye yönelik toplam 52 okuma metni tespit edilmiştir. Her üniteye öncelikle ünitenin temasıyla ilgili 3 ana metin bulunmaktadır. Daha sonra yine ünitenin temasına uygun olarak alt okuma metinleri bulunmaktadır. Ayrıca her ünitenin sonunda öğrencinin dikkatini çekebilecek, çoğunlukla kültürel unsurların yer aldığı serbest okuma metinleri yer almaktadır. Ünitelere göre okuma metinlerinin nicel olarak dağılımına bakıldığında ünitelerdeki okuma metinlerinin sayısının birbirlerine paralel olduğu saptanmıştır.

Tablo 10: YİTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

	ANA METİN	ALT OKUMA METNİ	SERBEST OKUMA METNİ
Ü1	<ul style="list-style-type: none">• Yıllar Sonra• Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey• Üniversite Öğrencileri Yer Değiştirerek Daha Çok Öğreniyor	<ul style="list-style-type: none">• Hangisi Doğru?• İş Yerinde• Kazlardan Alınacak Çok Ders Var• Mariya Türkiye'de	<ul style="list-style-type: none">• Püf Noktası
Ü2	<ul style="list-style-type: none">• Murat Evren'le Röportaj• İki Arkadaş• Komşuluk	<ul style="list-style-type: none">• En Yakın Arkadaşım• Aslan ile Fare	<ul style="list-style-type: none">• İmece

Ü3	<ul style="list-style-type: none"> • Sevgili Anneciğim ve Babacığım • Kimse Beni Anlamıyor! • Huzurevinde Kahvaltı 	<ul style="list-style-type: none"> • Mesele Mühim! • Gebelikle İlgili İnanışlar • Gençlik Dönemi • Ekmek Aslanın Ağzında • Yaşlılık 	<ul style="list-style-type: none"> • Türklerde Ad Verme Geleneği
Ü4	<ul style="list-style-type: none"> • Birinin Yemeği, Diğèrinin Zehridir • Ölçüyü Kaçırarak • Yemek Yapmak Uzmanlık İster 	<ul style="list-style-type: none"> • Analı Kızlı Çorbası 	<ul style="list-style-type: none"> • Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer
Ü5	<ul style="list-style-type: none"> • İstanbul'da Yaşama Sanatı • Bir Elmanın Yarısı Sen Yarısı Ben • Sanata Adanmış Bir Ömür 	<ul style="list-style-type: none"> • Memleket İsterim • Bakış Açısı • 40 Yıl 2 Dakika 	<ul style="list-style-type: none"> • Duyguların Dili Oya Sanatı
Ü6	<ul style="list-style-type: none"> • İlginç Olaylar • Sıra Dışı Başarılar • Şans Oyunları 	<ul style="list-style-type: none"> • Tornado • Okuyalım⁷ 	<ul style="list-style-type: none"> • Serbest Okuma Takma Kanatlarla Uçmayı Başardı / Okyanusu Kas Gücüyle Geçti / Kutup Çizgisini Bisikletle Geçti
Ü7	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenme Devam Ediyor • Öğrenme Çeşitleri Testi • Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular 	<ul style="list-style-type: none"> • Nasıl Öğreniyoruz? • Okuyalım, tamamlayalım⁸ 	<ul style="list-style-type: none"> • Geçmişten Günümüze Meslekler
Ü8	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye'de Misafirperverlik • Ticaret Hayatı • Köy Odaları 	<ul style="list-style-type: none"> • İki Orta, Bir Sade 	<ul style="list-style-type: none"> • Tanrı Misafiri

3.2.1.Yedi İklim B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin, Okuma Metinleri Analiz Maddelerine Göre İncelenmesi

• “YILLAR SONRA” Okuma Metni (S. 10-12) Analizi

Metnin türü: “Yıllar Sonra” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Yıllar Sonra” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

⁷ Bu metin(S.133) örneğinde başlık belirtilmemiştir. Başlığı okuyucunun belirlemesi istenmiştir.

⁸ Bu metin(S.149) örneğinde başlık belirtilmemiştir. Başlığı okuyucunun belirlemesi istenmiştir.

Dil bilgisi seviyesi: “Yıllar Sonra” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Yıllar Sonra” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Yıllar Sonra” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (saçlarına ak düşmek, gözlerine inanmamak, nasipten öte köy yok vb.) rastlanmıştır.

- **“HANGİSİ DOĞRU?” Okuma Metni (S. 16) Analizi**

Metnin türü: “Hangisi Doğru?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Hangisi Doğru?” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Hangisi Doğru?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Hangisi Doğru” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Hangisi Doğru?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (kan ter içinde kalmak) rastlanmıştır.

- **“BAŞARILI İNSANLARIN FARKLI YAPTIĞI 12 ŞEY” Okuma Metni (S. 18-19) Analizi**

Metnin türü: “Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Başarılı İnsanların Farklı Yaptığı 12 Şey” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“İŞ YERİNDE” Okuma Metni (S. 20) Analizi**

Metnin türü: “İş Yerinde” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İş Yerinde” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İş Yerinde” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İş Yerinde” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İş Yerinde” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (demirden leblebi, yağ çekmek) rastlanmıştır.

- **“KAZLARDAN ALINACAK ÇOK DERS VAR” Okuma Metni (S. 22) Analizi**

Metnin türü: “Kazlardan Alınacak Çok Ders Var” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Kazlardan Alınacak Çok Ders Var” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Kazlardan Alınacak Çok Ders Var” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Kazlardan Alınacak Çok Ders Var” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Kazlardan Alınacak Çok Ders Var” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ YER DEĞİŞTİREREK DAHA ÇOK ÖĞRENIYOR” Okuma Metni (S. 24-26) Analizi**

Metnin türü: “Üniversite Öğrencileri Yer Değıştirerek Daha Çok Öğreniyorlar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Üniversite Öğrencileri Yer Değıştirerek Daha Çok Öğreniyorlar” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Üniversite Öğrencileri Yer Değıştirerek Daha Çok Öğreniyorlar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Üniversite Öğrencileri Yer Değıştirerek Daha Çok Öğreniyorlar” adlı okuma metni, üitedeki metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Üniversite Öğrencileri Yer Değıştirerek Daha Çok Öğreniyorlar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“MARIYA TÜRKİYE’DE” Okuma Metni (S.27) Analizi**

Metnin türü: “Mariya Türkiye’de” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Mariya Türkiye’de” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Mariya Türkiye’de” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Mariya Türkiye’de” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Mariya Türkiye’de” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“PÜF NOKTASI” Okuma Metni (S.32) Analizi**

Metnin türü: “Püf Noktası” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Püf Noktası” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Püf Noktası” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Püf Noktası” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Püf Noktası” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (püf noktası) rastlanmıştır.

- **“MURAT EVREN’LE RÖPORTAJ” Okuma Metni (S.36-37) Analizi**

Metnin türü: “Murat Evren’le Röportaj” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Murat Evren’le Röportaj” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Murat Evren’le Röportaj” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Murat Evren’le Röportaj” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Murat Evren’le Röportaj” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“İKİ ARKADAŞ” Okuma Metni (S.42-43) Analizi**

Metnin türü: “İki Arkadaş” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İki Arkadaş” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İki Arkadaş” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İki Arkadaş” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İki Arkadaş” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“EN YAKIN ARKADAŞIM” Okuma Metni (S.47-48) Analizi**

Metnin türü: “En Yakın Arkadaşım” adlı okuma metninin üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “En Yakın Arkadaşım” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “En Yakın Arkadaşım” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “En Yakın Arkadaşım” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “En Yakın Arkadaşım” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ASLAN İLE FARE” Okuma Metni (S.49) Analizi**

Metnin türü: “Aslan ile Fare” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Aslan ile Fare” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Aslan ile Fare” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Aslan ile Fare” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Aslan ile Fare” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (iyiliği dokunmak, canını kurtarmak) rastlanmıştır.

- **“KOMŞULUK” Okuma Metni (S.50) Analizi**

Metnin türü: “Komşuluk” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Komşuluk” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Komşuluk” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Komşuluk” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Komşuluk” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ev alma komşu al, komşu komşunun külüne muhtaçtır, komşuda pişer bize de düşer vb.) rastlanmıştır.

- **“İMECE” Okuma Metni (S.54) Analizi**

Metnin türü: “İmece” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İmece” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İmece” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İmece” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İmece” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“MESELE MÜHİM!” Okuma Metni (S.59) Analizi**

Metnin türü: “Mesele Mühim” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Mesele Mühim” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Mesele Mühim” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Mesele Mühim” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Mesele Mühim” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“SEVGİLİ ANNECİĞİM VE BABACIĞIM” Okuma Metni (S.61) Analizi**

Metnin türü: “Sevgili Anneciğim ve Babacığım” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Sevgili Anneciğim ve Babacığım” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Sevgili Anneciğim ve Babacığım” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Sevgili Anneciğim ve Babacığım” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Sevgili Anneciğim ve Babacığım” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (kulak ardı etmek, dile getirmek, yerli yersiz vb.) rastlanmıştır.

- **“GEBELİKLE İLGİLİ İNANIŞLAR” Okuma Metni (S.63) Analizi**

Metnin türü: “Gebelikle İlgili İnanışlar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Gebelikle İlgili İnanışlar” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Gebelikle İlgili İnanışlar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Gebelikle İlgili İnanışlar” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Gebelikle İlgili İnanışlar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“KİMSE BENİ ANLAMİYOR” Okuma Metni (S.64-66) Analizi**

Metnin türü: “Kimse Beni Anlamıyor” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Kimse Beni Anlamıyor” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Kimse Beni Anlamıyor” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Kimse Beni Anlamıyor” adlı okuma metni, ünitedeki ana okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Kimse Beni Anlamıyor” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (zamane çocuğu, örnek olmak, güldükçe yüzünde güller açılmak) rastlanmıştır.

- **“GENÇLİK DÖNEMİ” Okuma Metni (S.67) Analizi**

Metnin türü: “Gençlik Dönemi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Gençlik Dönemi” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Gençlik Dönemi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Gençlik Dönemi” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Gençlik Dönemi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“EKMEK ASLANIN AĞZINDA” Okuma Metni (S.68) Analizi**

Metnin türü: “Ekmek Aslanın Ağzında” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ekmek Aslanın Ağzında” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ekmek Aslanın Ağzında” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ekmek Aslanın Ağzında” adlı okuma metni, üniteye alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır

Metindeki kültürel unsurlar: “Ekmek Aslanın Ağzında” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ekmek aslanın ağzında) rastlanmıştır.

- **“HUZUREVİNDE KAHVALTI” Okuma Metni (S.73) Analizi**

Metnin türü: “Huzurevinde Kahvaltı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Huzurevinde Kahvaltı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Huzurevinde Kahvaltı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Huzurevinde Kahvaltı” adlı okuma metni, üniteye ana okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Huzurevinde Kahvaltı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (Allah’ın hikmeti, Allah razı olsun, Allah zihin açıklığı versin, vb.) rastlanmıştır.

- **“YAŞLILIK” Okuma Metni (S74) Analizi**

Metnin türü: “Yaşlılık” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Yaşlılık” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Yaşlılık” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Yaşlılık” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Yaşlılık” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (elini eteğini çekmek, gücü yetmek) rastlanmıştır.

• **“TÜRKLERDE AD VERME GELENEĞİ” Okuma Metni (S.78) Analizi**

Metnin türü: “Türklerde Ad Verme Geleneği” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Türklerde Ad Verme Geleneği” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Türklerde Ad Verme Geleneği” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Türklerde Ad Verme Geleneği” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Türklerde Ad Verme Geleneği” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ad koymak) rastlanmıştır.

• **“BİRİNİN YEMEĞİ DİĞERİNİN ZEHRİDİR” Okuma Metni (S.82-84) Analizi**

Metnin türü: “Birinin Yemeği Diğerinin Zehridir” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Birinin Yemeği Diğerinin Zehridir”adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Birinin Yemeği Diğèrinin Zehridir” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Birinin Yemeği Diğèrinin Zehridir” adlı okuma metni, üniteadaki ana okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Birinin Yemeği Diğèrinin Zehridir” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ANALI KIZLI ÇORBASI” Okuma Metni (S.86) Analizi**

Metnin türü: “Analı Kızlı Çorbası” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Analı Kızlı Çorbası” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Analı Kızlı Çorbası” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Analı Kızlı Çorbası adlı okuma metni, üniteadaki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Analı Kızlı Çorbası” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ÖLÇÜYÜ KAÇIRMAK” Okuma Metni (S.90) Analizi**

Metnin türü: “Ölçüyü Kaçırmaq” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ölçüyü Kaçırmaq” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ölçüyü Kaçırmaq” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ölçüyü Kaçırmak” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ölçüyü Kaçırmak” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ölçüyü kaçırarak) rastlanmıştır.

- **“YEMEK YAPMAK UZMANLIK İSTER” Okuma Metni (S.94-96) Analizi**

Metnin türü: “Yemek Yapmak Uzmanlık İster” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Yemek Yapmak Uzmanlık İster” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Yemek Yapmak Uzmanlık İster” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Yemek Yapmak Uzmanlık İster” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Yemek Yapmak Uzmanlık İster” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“MİSAFİR UMDUĞUNU DEĞİL BULDUĞUNU YER” Okuma Metni (S.98) Analizi**

Metnin türü: “Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (misafir umduğunu değil bulduğunu yer) rastlanmıştır.

• **“İSTANBUL’DA YAŞAMA SANATI” Okuma Metni (S.102-103) Analizi**

Metnin türü: “İstanbul’da Yaşama Sanatı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İstanbul’da Yaşama Sanatı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İstanbul’da Yaşama Sanatı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İstanbul’da Yaşama Sanatı” adlı okuma metni, ünitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İstanbul’da Yaşama Sanatı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“MEMLEKET İSTERİM” Okuma Metni (S.106) Analizi**

Metnin türü: “Memleket İsterim” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Memleket İsterim” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Memleket İsterim” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Memleket İsterim” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Memleket İsterim” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“BİR ELMANIN YARISI SEN YARISI BEN” Okuma Metni (S.109) Analizi**

Metnin türü: “Bir Elmanın Yarısı Sen Yarısı Ben” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Bir Elmanın Yarısı Sen Yarısı Ben” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Bir Elmanın Yarısı Sen Yarısı Ben” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Bir Elmanın Yarısı Sen Yarısı Ben” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Bir Elmanın Yarısı Sen Yarısı Ben” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“BAKIŞ AÇISI” Okuma Metni (S.110) Analizi**

Metnin türü: “Bakış Açısı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Bakış Açısı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Bakış Açısı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Bakış Açısı” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Bakış Açısı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“SANATA ADANMIŞ BİR ÖMÜR” Okuma Metni (S.113) Analizi**

Metnin türü: “Sanata Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Sanata Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Sanata Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Sanata Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metni, ünitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Sanata Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (gönül fethetmek, alın teri, alçak gönüllü olmak) rastlanmıştır.

- **“40 YIL 2 DAKİKA” Okuma Metni (S.115) Analizi**

Metnin türü: “40 Yıl 2 Dakika” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “40 Yıl 2 Dakika” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “40 Yıl 2 Dakika” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “40 Yıl 2 Dakika” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “40 Yıl 2 Dakika” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (dört dörtlük, silip süpürmek, bir kuş sütü eksik) rastlanmıştır.

- **“DUYGULARIN DİLİ OYA SANATI” Okuma Metni (S.116) Analizi**

Metnin türü: “Duyguların Dili Oya Sanatı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Duyguların Dili Oya Sanatı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Duyguların Dili Oya Sanatı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Duyguların Dili Oya Sanatı” adlı okuma metni, ünitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Duyguların Dili Oya Sanatı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (dile getirmek, sararıp solmak) rastlanmıştır.

• **“İLGİNÇ OLAYLAR” Okuma Metni (S. 120-121) Analizi**

Metnin türü: “İlginç Olaylar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İlginç Olaylar” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İlginç Olaylar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İlginç Olaylar” adlı okuma metni, ünitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İlginç Olaylar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“TORNADO” Okuma Metni (S.126-127) Analizi**

Metnin türü: “Tornado” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Tornado” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Tornado” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Tornado” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Tornado” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“SIRA DIŞI BAŞARILAR” Okuma Metni (S. 130) Analizi**

Metnin türü: “Sıra Dışı Başarılar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Sıra Dışı Başarılar” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Sıra Dışı Başarılar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Sıra Dışı Başarılar” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Sıra Dışı Başarılar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (tarihe geçmek) rastlanmıştır.

- **... Okuma Metni (S.133) Analizi**

Metnin türü: Metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: Metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: Metinde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: Metin, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: Bu okuma metninde kültürel unsurlara (şansı dönmek) rastlanmıştır.

- **“ŞANS OYUNLARI” Okuma Metni (S.136-137) Analizi**

Metnin türü: “Şans Oyunları” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Şans Oyunları” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Şans Oyunları” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Şans Oyunları” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Şans Oyunları” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (başına talih kuşu konmak) rastlanmıştır.

- **“TAKMA KANATLARLA UÇMAYI BAŞARDI / OKYANUSU KAS GÜCÜYLE GEÇTİ / KUTUP ÇİZGİSİNİ BİSİKLETLE GEÇTİ” Okuma Metni (S. 138) Analizi**

Metnin türü: Bu okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: Okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: O kuma metinlerinde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: Okuma metinleri, ünitedeki serbest okuma metnidir. Metinlerin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: Bu okuma metinlerinde kültürel unsurlara (ilham almak, bakış açısı) rastlanmıştır.

- **“ÖĞRENME DEVAM EDİYOR” Okuma Metni (S.142) Analizi**

Metnin türü: “Öğrenme Devam Ediyor” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Öğrenme Devam Ediyor” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Öğrenme Devam Ediyor” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Öğrenme Devam Ediyor” adlı okuma metni, ünitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Öğrenme Devam Ediyor” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“NASIL ÖĞRENİYORUZ?” Okuma Metni (S.143) Analizi**

Metnin türü: “Nasıl Öğreniyoruz?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Nasıl Öğreniyoruz?” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Nasıl Öğreniyoruz?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Nasıl Öğreniyoruz?” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Nasıl Öğreniyoruz?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **... Okuma Metni (S.149) Analizi**

Metnin türü: Okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: Okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: Okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: Okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: Okuma metninde kültürel unsurlara (gözden geçirmek, bedel ödemek) rastlanmıştır.

- **“ÖĞRENME ÇEŞİTLERİ TESTİ” Okuma Metni (151-152) Analizi**

Metnin türü: “Öğrenme Çeşitleri Testi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Öğrenme Çeşitleri Testi” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Öğrenme Çeşitleri Testi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Öğrenme Çeşitleri Testi” adlı okuma metni, ünitadaki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Öğrenme Çeşitleri Testi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (tempo tutmak, sözünü kesmek, kendi kendine konuşmak) rastlanmıştır.

• **“ONLAR ÇALIŞTILAR VE BAŞARILI OLDULAR” Okuma Metni (S.155-156) Analizi**

Metnin türü: “Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular” adlı okuma metni, ünitadaki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Onlar Çalıştılar ve Başarılı Oldular” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (bahane uydurmak, çıt çıkarmamak, eli sıkı olmak) rastlanmıştır.

• **“GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MESLEKLER” Okuma Metni (S.158) Analizi**

Metnin türü: “Geçmişten Günümüze Meslekler” adlı okuma metninin üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Geçmişten Günümüze Meslekler” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Geçmişten Günümüze Meslekler” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Geçmişten Günümüze Meslekler” adlı okuma metni, ünitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Geçmişten Günümüze Meslekler” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“TÜRKİYE’DE MİSAFİRPERVERLİK” Okuma Metni (S.163) Analizi**

Metnin türü: “Türkiye’de Misafirperverlik” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Türkiye’de Misafirperverlik” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Türkiye’de Misafirperverlik” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Türkiye’de Misafirperverlik” adlı okuma metni, ünitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Türkiye’de Misafirperverlik” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (çat kapı, el üstünde tutmak, Tanrı misafiri, Misafir bereketi ile gelir vb.) rastlanmıştır.

- **“İKİ ORTA, BİR SADE” Okuma Metni (S.165-166) Analizi**

Metnin türü: “İki Orta, Bir Sade” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İki Orta, Bir Sade” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İki Orta, Bir Sade” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İki Orta, Bir Sade” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İki Orta, Bir Sade” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (çat kapı, darısı başınıza, kendi yağında kavrulmak) rastlanmıştır.

- **“TİCARET HAYATI” Okuma Metni (S.170) Analizi**

Metnin türü: “Ticaret Hayatı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ticaret Hayatı” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ticaret Hayatı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ticaret Hayatı” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ticaret Hayatı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“KÖY ODALARI” Okuma Metni (S.173) Analizi**

Metnin türü: “Köy Odaları” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Köy Odaları” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Köy Odaları” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Köy Odaları” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Köy Odaları” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (pay etmek, ayakta tutmak, önde gelmek) rastlanmıştır.

- **“TANRI MİSAFİRİ” Okuma Metni (S.178) Analizi**

Metnin türü: “Tanrı Misafiri” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Tanrı Misafiri” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Tanrı Misafiri” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Tanrı Misafiri” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Tanrı Misafiri” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (Tanrı misafiri, kusur etmemek, cana yakın) rastlanmıştır.

YEDİ İKLİM B2 DÜZEYİ OKUMA METİNLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında yer alan okuma metnlerinin, okuma metinleri analiz maddelerine göre incelenmesi sonucunda, kitapta toplam 52 okuma metni yer almaktadır. Kitapta ağırlıklı olarak temel düzeyde (A1-A2) karşılaştığımız diyalog, tanıtım ve haber metinleri kullanılmıştır. Bu metinlerden 42 tanesinin üretilmiş, 7 tanesinin özgün ve 3 tanesinin edebî metin olduğu saptanmıştır. Üretilmiş metinlerin ağırlıkta olduğu kitapta düzey göz önünde bulundurularak öğrencilerin daha çok özgün ve edebî metinlerle karşılaşması sağlanabilir. Metinler kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığında 36 metin kişisel, 9 metin mesleki, 4 metin eğitsel ve 3 metin kamusal alanda geçmektedir. Çoğunlukla kişisel alanda kullanılan metinlere yer verildiği görülmektedir. Bununla ilgili olarak dilin mesleki, eğitsel ve kamusal alanda kullanımını içeren metinlerin sayısı artırılabilir.

34 metinde hedeflenen dil düzeyinde (B2 düzeyi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına (sıfat fiiller, zarf fiiller, çatı ekleri, birleşik zamanlar vb.) rastlanırken 18 metinde bu dilbilgisi yapıları tespit edilememiştir. Bu metinlerde daha çok temel düzeyde (A1-A2) karşılaştığımız dilbilgisi yapıları (şimdi zaman, geniş zaman, isim tamlamaları, yeterlik kipi vb.) bulunmaktadır. 26 metnin uzunluğunun 200 sözcük altında, 13 metnin uzunluğunun 200-250 sözcük arasında ve diğer 13 metnin uzunluğunun da 250 sözcüğün üstünde olduğu tespit edilmiştir. Okuma metnlerinin B2 düzeyi dil öğrencisi için ortalama 200-250 sözcük arasında olması uygun görülmektedir.

3.2.2. Gazi Üniversitesi Tömer-Yabancılar İçin Türkçe B2 Düzeyi

Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitabı (2014) 5 bölümden oluşmaktadır: 1. Bölüm: “Uzmanına Sor”, 2. Bölüm: “Ne Yapmalı?”, 3. Bölüm: “Kültür Sanat”, 4. Bölüm: “Bilimden Dünyamıza” ve 5. Bölüm: “Sanattan Bilime” başlığı altında toplanmıştır. Her üniteye ünitenin temasıyla ilgili 4 ana metin bulunmaktadır. B2 düzeyi için hazırlanmış olan okuma metinlerinin nicel veri saptamaları tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 11: GÜTDK’daki Okuma Metinlerinin Nicel Verileri

B2/BÖLÜM	ETKİNLİK VERİLERİ
1	4
2	4
3	4
4	4
5	4
TOPLAM	20

Yabancılar için Türkçe B2 kitabında toplamda 20 okuma metni bulunmaktadır. Bölümlerdeki okuma metinlerinin sayılarına baktığımızda dağılımın orantılı bir şekilde yapıldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 12: GÜTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

	ANA METİN
Ü1	<ul style="list-style-type: none">• Güzel Sanatlar• Faydalı ve Zararlı: GDO• Arkeoloji• Üstün Zekâlıların Eğitimi
Ü2	<ul style="list-style-type: none">• Doğru Mesleği Seçmek• Yeni Bir Başlangıç• İletişim Kurmak• Derinlerin Hâkimi

Ü3	<ul style="list-style-type: none"> Ankara’da Kültür Sanat
	<ul style="list-style-type: none"> Söyleşi: Sanat Durağı Her Yazar Kendini mi Yazar? Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı
Ü4	<ul style="list-style-type: none"> Bilime Adanmış Bir Ömür Eskici Karagöz ve Hacivat Don Kişot ve Yardımcısı
Ü5	<ul style="list-style-type: none"> Depremle Yaşamak Işıkla Yazı Yazan Sanatçı Simülasyon ve Tıp Elektronik Eşyalarının Ömrü Ne Kadar?

GAZİ ÜNİVERSİTESİ YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE B2 DÜZEYİ OKUMA METİNLERİNİN, OKUMA METİNLERİ ANALİZ MADDELERİNE GÖRE İNCELENMESİ

• “GÜZEL SANATLAR” Okuma Metni (S.6) Analizi

Metnin türü: “Güzel Sanatlar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Güzel Sanatlar” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Güzel Sanatlar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Güzel Sanatlar” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Güzel Sanatlar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• “FAYDALI ve ZARARLI: GDO” Okuma Metni (S.10) Analizi

Metnin türü: “Faydalı ve Zararlı: GDO” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Faydalı ve Zararlı: GDO” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Faydalı ve Zararlı: GDO” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Faydalı ve Zararlı: GDO” adlı metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Faydalı ve Zararlı: GDO” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ARKEOLOJİ” Okuma Metni (S. 14) Analizi**

Metnin türü: “Arkeoloji” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Arkeoloji” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Arkeoloji” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Arkeoloji” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Arkeoloji” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (gizemini korumak, gün yüzüne çıkmak, nesli tükenmek, ışık tutmak) rastlanmıştır.

- **“ÜSTÜN ZEKÂLILARIN EĞİTİMİ” Okuma Metni (S. 18) Analizi**

Metnin türü: “Üstün Zekâlıların Eğitimi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Üstün Zekâlıların Eğitimi” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Üstün Zekâlıların Eğitimi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Üstün Zekâlıların Eğitimi” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Üstün Zekâlıların Eğitimi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (çığır açmak, baş döndürücü, bakış açısı) rastlanmıştır.

- **“DOĞRU MESLEĞİ SEÇMEK” Okuma Metni (S.24-25) Analizi**

Metnin türü: “Doğru Mesleği Seçmek” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Doğru Mesleği Seçmek” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Doğru Mesleği Seçmek” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Doğru Mesleği Seçmek” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Doğru Mesleği Seçmek” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (gözleri parlamak, aklın süzgecinden geçirmek) rastlanmıştır.

- **“YENİ BİR BAŞLANGIÇ” Okuma Metni (S.28-29) Analizi**

Metnin türü: “Yeni Bir Başlangıç” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Yeni Bir Başlangıç” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Yeni Bir Başlangıç” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Yeni Bir Başlangıç” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Yeni Bir Başlangıç” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (kapı açmak) rastlanmıştır.

- **“İLETİŞİM KURMAK” Okuma Metni (S. 32-33) Analizi**

Metnin türü: “İletişim Kurmak” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İletişim Kurmak” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İletişim Kurmak” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İletişim Kurmak” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İletişim Kurmak” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (yeni bir soluk getirmek, teselli etmek, kulak tıkamak, tabiri caizse) rastlanmıştır.

- **“DERİNLERİN HÂKİMİ” Okuma Metni (S.38) Analizi**

Metnin türü: “Derinlerin Hâkimi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Derinlerin Hâkimi” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Derinlerin Hâkimi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Derinlerin Hâkimi” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Derinlerin Hâkimi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ANKARA’DA KÜLTÜR SANAT” Okuma Metni (S.44) Analizi**

Metnin türü: “Ankara’da Kültür Sanat” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ankara’da Kültür Sanat” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ankara’da Kültür Sanat” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ankara’da Kültür Sanat” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ankara’da Kültür Sanat” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“SÖYLEŞİ: SANAT DURAĞI” Okuma Metni (S. 48) Analizi**

Metnin türü: “Söyleşi: Sanat Durağı” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Söyleşi: Sanat Durağı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Söyleşi: Sanat Durağı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Söyleşi: Sanat Durağı” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Söyleşi: Sanat Durağı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (apar topar, kıyıda köşede, baş başa kalmak, fırsatı kaçırmak) rastlanmıştır.

- **“HER YAZAR KENDİNİ Mİ YAZAR?” Okuma Metni (S.54) Analizi**

Metnin türü: “Her Yazar Kendini mi Yazar?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Her Yazar Kendini mi Yazar?” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Her Yazar Kendini mi Yazar?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Her Yazar Kendini mi Yazar?” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Her Yazar Kendini mi Yazar?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ilk göz ağrısı, renk katmak, hayata tutunmak) rastlanmıştır.

- **“NURİ BİLGE CEYLAN: BİR DOĞA FOTOĞRAFÇISI” Okuma Metni (S.60) Analizi**

Metnin türü: “Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Nuri Bilge Ceylan: Bir Doğa Fotoğrafçısı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (bakış açısı, can sıkıntısı, açığa çıkmak) rastlanmıştır.

- **“BİLİME ADANMIŞ BİR ÖMÜR” Okuma Metni (S. 68) Analizi**

Metnin türü: “Bilime Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Bilime Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Bilime Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Bilime Adanmış Bir Ömür” adlı metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Bilime Adanmış Bir Ömür” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ESKİCİ” Okuma Metni (S. 72) Analizi**

Metnin türü: “Eskici” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Eskici” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Eskici” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Eskici” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Eskici” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (inat etmek, içli içli ağlamak) rastlanmıştır.

- **“KARAGÖZ ve HACİVAT” Okuma Metni (S. 76) Analizi**

Metnin türü: “Karagöz ve Hacivat” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Karagöz ve Hacivat” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Karagöz ve Hacivat” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Karagöz ve Hacivat” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Karagöz ve Hacivat” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (hayat vermek, baş belası) rastlanmıştır.

- **“DON KİŞOT ve YARDIMCISI” Okuma Metni (S.80) Analizi**

Metnin türü: “Don Kişot ve Yardımcısı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Don Kişot ve Yardımcısı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Don Kişot ve Yardımcısı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Don Kişot ve Yardımcısı” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Don Kişot ve Yardımcısı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (baş etmek, meydan okumak, rahatına düşkün, hayal kırıklığı) rastlanmıştır.

• **“DEPREMLE YAŞAMAK” Okuma Metni (S.86-87) Analizi**

Metnin türü: “Depremle Yaşamak” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Depremle Yaşamak” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Depremle Yaşamak” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Depremle Yaşamak” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Depremle Yaşamak” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (yol kat etmek, kulak vermek, bir adım önde olmak, göz önünde tutmak, ilham almak, imza atmak) rastlanmıştır.

• **“IŞIKLA YAZI YAZAN SANATÇI” Okuma Metni (S.92) Analizi**

Metnin türü: “Işıkla Yazı Yazan Sanatçı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Işıkla Yazı Yazan Sanatçı” adlı okuma metninin kullanım alanı; mesleki alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Işıkla Yazı Yazan Sanatçı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Işıkla Yazı Yazan Sanatçı” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Işıkla Yazı Yazan Sanatçı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (beni benden almak) rastlanmıştır.

• **“SİMÜLASYON ve TIP” Okuma Metni (S.96) Analizi**

Metnin türü: “Simülasyon ve Tıp” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Simülasyon ve Tıp” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Simülasyon ve Tıp” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Simülasyon ve Tıp” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Simülasyon ve Tıp” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“ELEKTRONİK EŞYALARINIZIN ÖMRÜ NE KADAR?” Okuma Metni (S.100) Analizi**

Metnin türü: “Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?” adlı metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Elektronik Eşyalarınızın Ömrü Ne Kadar?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (hor kullanmak, göz ardı etmek) rastlanmıştır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE B2 DÜZEYİ OKUMA METİNLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti B2 Ders Kitabında yer alan okuma metinlerinin, okuma metinleri analiz maddelerine göre incelenmesi sonucunda kitapta toplam 20 okuma metni yer almaktadır. Kitapta belirli metin türleri üzerinde yoğunlaşmayarak öğrencinin farklı metinler ile karşılaşması sağlanmıştır. Bu metinlerden 17 tanesinin üretilmiş, 2 tanesinin özgün ve 1 tanesinin edebi metin olduğu saptanmıştır.

İnceleme sonucunda üretilmiş metinlerin özgün ve edebî metinlere oranla daha çok olduğu gözlemlenmiştir. Orta ve ileri düzey dil öğrencisinin edebî metinlerle daha çok karşılaşması gerekliliği göz önünde bulundurularak özgün ve edebî metin sayısı artırılabilir. Metinler kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığında 13 metin eğitsel, 6 metin kamusal ve 1 metin mesleki alanda geçmektedir. Bu düzeyde kişisel alanda kullanılan metinlere hiç yer verilmediği görülmektedir.

19 metinde hedeflenen dil düzeyinde (B2 düzeyi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına (sıfat fiiller, zarf fiiller, işteş ve ettirgen çatılar, birleşik zamanlar vb.) rastlanırken sadece 1 metinde bu dilbilgisi yapıları tespit edilememiştir. B2 kitabında yer alan okuma metinleri, genel itibari ile öğrencinin okuma becerisini geliştirirken dilbilgisi öğrenimine de katkı sağlamaktadır. 2 metnin uzunluğu 200-250 sözcük arasındayken diğer 18 metnin uzunluğunun 250 sözcüğün üstünde olduğu tespit edilmiştir. 250 sözcükten uzun metinler, öğrencinin ders ortamında dikkat süresinin kısalığı göz önünde bulundurulduğunda öğrenciyi metinden uzaklaştırabilmektedir.

3.2.3. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Düzeyi

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 kitabı (2015) 6 bölümden oluşmaktadır: 1. Ünite: “Leyleği Havada Gördüm”, 2. Ünite: “Geçmişten Günümüze”, 3. Ünite: “Bir Yudum İnsan”, 4. Ünite: “Bana Her Şey Yakışır”, 5. Ünite: “Harikalar Diyarı” ve 6. Ünite: “Şaştım Kaldım!” başlığı altında toplanmıştır. B2 seviyesi için hazırlanmış olan okuma metinlerinin nicel veri saptamaları tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 13: İYTDK’daki Okuma Metinleri Nicel Verileri

B2/BÖLÜM	ETKİNLİK VERİLERİ
1	5
2	5
3	4
4	4
5	4
6	5
TOPLAM	27

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitabında toplam 18 okuma metni bulunmaktadır. Bölümlerdeki okuma metnlerinin sayılarına baktığımızda dağılımın orantılı bir şekilde yapıldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 14: İYTDK B2 Düzeyi Okuma Metnlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

	ANA METİN	ALT OKUMA METNİ	SERBEST OKUMA
Ü1	<ul style="list-style-type: none"> • Bavul Hazırlama Sanatı • Turizmde Çek-Yat Yöntemi • Meryem Ana Evi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü Seyyahlar 	<ul style="list-style-type: none"> • Nasıl Bir “Tatilci”siniz?
Ü2	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji • Günümüzde İletişim • Ulaşım Araçları 	<ul style="list-style-type: none"> • Türkiye, Almanya, Fransa 	<ul style="list-style-type: none"> • Okuyalım⁹
Ü3	<ul style="list-style-type: none"> • Kişilik ve Karakter • Renklerin İnsan Psikolojisine Etkisi • Duygusal Zeka 	<ul style="list-style-type: none"> • Müzikle Tedavi 	
Ü4	<ul style="list-style-type: none"> • Moda Nedir, Ne Değildir? • Kalıcı Moda Var mı? • Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor! 		<ul style="list-style-type: none"> • Ye Kürküm Ye
Ü5	<ul style="list-style-type: none"> • Peri Bacaları • Tac Mahal • İlginç İcatlar 	<ul style="list-style-type: none"> • Ünlü Kaplıcalar 	
Ü6	<ul style="list-style-type: none"> • İnsan Vücudu İle İlgili Bilmediklerimiz • Başarabilmek • Bunları Biliyor Musunuz? 	<ul style="list-style-type: none"> • Beden Dili 	<ul style="list-style-type: none"> • Türkçedeki Hayret Nidaları

⁹ Metnin bir başlığı yoktur. Metin birbirinden bağımsız diyaloglardan oluşmaktadır.

İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE OKUMA METİNLERİNİN, OKUMA METİNLERİ ANALİZ ŞEMASINA GÖRE İNCELENMESİ

• “BAVUL HAZIRLAMA SANATI” Okuma Metni (S.8-9) Analizi

Metnin türü: “Bavul Hazırlama Sanatı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Bavul Hazırlama Sanatı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Bavul Hazırlama Sanatı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Bavul Hazırlama Sanatı” adlı okuma metni, üniteadaki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Bavul Hazırlama Sanatı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• “TURİZMDE ÇEK-YAT YÖNTEMİ” Okuma Parçası (S. 13) Analizi

Metnin türü: “Turizmde Çek-Yat Yöntemi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Turizmde Çek-Yat Yöntemi” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Turizmde Çek-Yat Yöntemi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Turizmde Çek-Yat Yöntemi” adlı okuma metni, üniteadaki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Turizmde Çek-Yat Yöntemi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“MERYEM ANA EVİ” Okuma Metni (S. 16) Analizi**

Metnin türü: “Meryem Ana Evi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Meryem Ana Evi” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Meryem Ana Evi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Meryem Ana Evi” adlı okuma metni, üniteadaki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Meryem Ana Evi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ÜNLÜ SEYYAHLAR” Okuma Metni (S.19) Analizi**

Metnin türü: “Ünlü Seyyahlar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ünlü Seyyahlar” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ünlü Seyyahlar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ünlü Seyyahlar” adlı okuma metni, üniteadaki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ünlü Seyyahlar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“NASIL BİR TATİLCİSİNİZ?” Okuma Metni (S.19-20) Analizi**

Metnin türü: “Nasıl Bir Tatilcisiniz?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Nasıl Bir Tatilcisiniz?” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Nasıl Bir Tatilcisiniz?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Nasıl Bir Tatilcisiniz?” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Nasıl Bir Tatilcisiniz?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ÇOCUKLUĞUMDAN BUGÜNE TEKNOLOJİ” Okuma Metni (S.25) Analizi**

Metnin türü: “Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Çocukluğumdan Bugüne Teknoloji” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“GÜNÜMÜZDE İLETİŞİM” Okuma Metni (S.30) Analizi**

Metnin türü: “Günümüzde İletişim” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Günümüzde İletişim” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Günümüzde İletişim” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Günümüzde İletişim” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 sözcüğün üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Günümüzde İletişim” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ULAŞIM ARAÇLARI” Okuma Metni (S.34) Analizi**

Metnin türü: “Ulaşım Araçları” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ulaşım Araçları” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ulaşım Araçları” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ulaşım Araçları” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ulaşım Araçları” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“TÜRKİYE/ ALMANYA/ FRANSA” Okuma Metni (S.39) Analizi**

Metnin türü: “Türkiye/ Almanya/ Fransa” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Türkiye/ Almanya/ Fransa” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Türkiye/ Almanya/ Fransa” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Türkiye/ Almanya/ Fransa” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Türkiye/ Almanya/ Fransa” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- ... Okuma Metni (S. 40) Analizi¹⁰

Metnin türü: Okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: Okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: Okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: Okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: Okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- “KİŞİLİK VE KARAKTER” Okuma Metni (S.45) Analizi

Metnin türü: “Kişilik ve Karakter” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Kişilik ve Karakter” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Kişilik ve Karakter” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Kişilik ve Karakter” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Kişilik ve Karakter” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (içi dışı bir) rastlanmıştır.

- “RENKLERİN İNSAN PSİKOLOJİSİNE ETKİSİ” Okuma Metni (S.48-49) Analizi

Metnin türü: “Renklerin İnsan Psikolojisine Etkisi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Renklerin İnsan Psikolojisine Etkisi” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

¹⁰ Metnin bir başlığı yoktur. Metin birbirinden bağımsız diyaloglardan oluşmaktadır.

Dil bilgisi seviyesi: “Renklerin İnsan Psikolojisine Etkisi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Renklerin İnsan Psikolojisine Etkisi” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Renklerin İnsan Psikolojisine Etkisi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“DUYGUSAL ZEKA” Okuma Metni (S.53) Analizi**

Metnin türü: “Duygusal Zeka” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Duygusal Zeka” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Duygusal Zeka” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Duygusal Zeka” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Duygusal Zeka” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“MÜZİKLE TEDAVİ” Okuma Metni (S.56) Analizi**

Metnin türü: “Müzikle Tedavi” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Müzikle Tedavi” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Müzikle Tedavi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Müzikle Tedavi” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Müzikle Tedavi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“MODA NEDİR, NE DEĞİLDİR?” Okuma Metni (S.60) Analizi**

Metnin türü: “Moda Nedir, Ne Değildir?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Moda Nedir, Ne Değildir?” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Moda Nedir, Ne Değildir?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Moda Nedir, Ne Değildir?” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Moda Nedir, Ne Değildir?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“KALICI MODA VAR MI?” Okuma Metni (S.63) Analizi**

Metnin türü: “Kalıcı Moda Var Mı?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Kalıcı Moda Var Mı?” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Kalıcı Moda Var Mı?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Kalıcı Moda Var Mı?” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Kalıcı Moda Var Mı?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“DİKKAT! GİYSİLERİNİZ KONUŞUYOR!” Okuma Metni (S.67) Analizi**

Metnin türü: “Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor!” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor!” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor!” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor!” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Dikkat! Giysileriniz Konuşuyor!” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“YE KÜRKÜM YE” Okuma Metni (S.70) Analizi**

Metnin türü: “Ye Kürküm Ye” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ye Kürküm Ye” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ye Kürküm Ye” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ye Kürküm Ye” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ye Kürküm Ye” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ye kürküm ye, baş köşeye kurulmak) rastlanmıştır.

- **“PERİ BACALARI” Okuma Metni (S. 74) Analizi**

Metnin türü: “Peri Bacaları” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Peri Bacaları” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Peri Bacaları” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Peri Bacaları” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Peri Bacaları” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“TAC MAHAL” Okuma Metni (S. 78) Analizi**

Metnin türü: “Tac Mahal” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Tac Mahal” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Tac Mahal” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Tac Mahal” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Tac Mahal” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“İLGİNÇ İCATLAR” Okuma Metni (S.82-83) Analizi**

Metnin türü: “İlginç İcatlar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İlginç İcatlar” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İlginç İcatlar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İlginç İcatlar” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İlginç İcatlar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ÜNLÜ KAPLICALAR” Okuma Metni (S.86) Analizi**

Metnin türü: “Ünlü Kaplıcalar” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ünlü Kaplıcalar” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ünlü Kaplıcalar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ünlü Kaplıcalar” adlı okuma metni, üniteadaki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ünlü Kaplıcalar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“İNSAN VÜCUDU İLE İLGİLİ BİLMEDİKLERİMİZ” Okuma Metni (S.91) Analizi**

Metnin türü: “İnsan Vücudu İle İlgili Bilmediklerimiz” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İnsan Vücudu İle İlgili Bilmediklerimiz” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İnsan Vücudu İle İlgili Bilmediklerimiz” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İnsan Vücudu İle İlgili Bilmediklerimiz” adlı okuma metni, üniteadaki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İnsan Vücudu İle İlgili Bilmediklerimiz” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“BAŞARABİLMEK” Okuma Metni (S.96) Analizi**

Metnin türü: “Başarabilmek” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Başarabilmek” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Başarabilmek” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Başarabilmek” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Başarabilmek” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?” Okuma Metni (S.101) Analizi**

Metnin türü: “Bunları Biliyor Musunuz?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Bunları Biliyor Musunuz?” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Bunları Biliyor Musunuz?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Bunları Biliyor Musunuz?” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Bunları Biliyor Musunuz?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“BEDEN DİLİ” Okuma Metni (S.103) Analizi**

Metnin türü: “Beden Dili” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Beden Dili” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Beden Dili” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Beden Dili” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Beden Dili” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“TÜRKÇEDEKİ HAYRET NİDALARI” Okuma Metni (S.104-105) Analizi**

Metnin türü: “Türkçedeki Hayret Nidaları” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Türkçedeki Hayret Nidaları” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Türkçedeki Hayret Nidaları” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Türkçedeki Hayret Nidaları” adlı okuma metni, üitedeki serbest okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Türkçedeki Hayret Nidaları” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (Allah! Allah!, hadi canım sen de!) rastlanmıştır.

İSTANBUL YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE OKUMA METİNLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabında yer alan okuma metinlerinin, “okuma metinleri analiz maddeleri”ne göre incelenmesi sonucunda kitapta 27 okuma metni yer almaktadır. Bu metinlerden 25 tanesinin üretilmiş, 1 tanesinin özgün ve 1 tanesinin de edebî metin olduğu saptanmıştır. Özgün ve edebî metinlerin azlığı dikkat çekmektedir. Bu metinlerin sayıları artırılarak öğrencilerin bu metinlerle buluşması sağlanabilir. Metinler kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığında 6 metin kişisel, 12 metin eğitsel ve 9 metin kamusal alanda geçmektedir. Kitapta mesleki alanda geçen okuma metinleri yer almamaktadır.

18 metinde hedeflenen dil düzeyinde (B2 düzeyi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına (sıfat fiiller, zarf fiiller, işteş ve ettirgen çatılar, birleşik zamanlar vb.) rastlanırken 9 metinde bu dilbilgisi yapıları tespit edilememiştir. Bu metinlerde çoğunlukla

temel seviyede (A1-A2) karşılaştığımız dilbilgisi yapıları (şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, isim tamlamaları, yeterlik kipi vb.) bulunmaktadır. 8 metnin uzunluğu 200 sözcüğün altında, 4 metnin uzunluğu 200-250 sözcük arasında ve diğer 15 metnin uzunluğunun da 250 sözcüğün üstünde olduğu tespit edilmiştir.

3.2.4. Yeni Hitit-3 Yabancılar İçin Türkçe B2 Düzeyi

Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Kitabı (2009) 12 üniteden oluşmaktadır. 1. Ünite: “Edebiyat Dünyasından”, 2. Ünite: “Yaşadıkça”, 3. Ünite: “Kurtulamadıklarımız”, 4. Ünite “Dünyaca Ünlü”, 5. Ünite: “Para...Para...Para”, 6. Ünite: “Dile Gelmek”, 7. Ünite: “Hadi Beni Güldür”, 8. Ünite: “Ruhun Gıdası”, 9. Ünite: “Yapı ve Yapım”, 10. Ünite: “Tele-Vizyon”, 11. Ünite: “İnsanın Büyük Sırrı” ve 12. Ünite: “Uzaydayız” başlığı altında toplanmıştır. Her üniteye 4 okuma metni bulunmaktadır. Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, B2 ve C1 düzeylerini kapsamaktadır. Biz çalışmada B2 düzeyini kapsayan ilk altı ünite incelemeye dahil edilmiştir. B2 düzeyi için hazırlanmış olan okuma metinlerinin nicel veri saptamaları tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 15: YHTDK’deki Okuma Metinlerinin Nicel Verileri

B2/BÖLÜM	ETKİNLİK VERİLERİ
1	6
2	5
3	3
4	3
5	4
6	4
TOPLAM	25

Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe B2 kitabında ilk altı üniteye toplamda 25 okuma metni bulunmaktadır. Bölümlerdeki okuma metinlerinin sayılarına baktığımızda dağılımın kısmen de olsa dengeli bir şekilde yapıldığı gözlemlenmiştir.

Tablo 16: YHTDK B2 Düzeyi Okuma Metinlerinin Ünitelerdeki Ana Başlıkları

	ANA METİN	ALT OKUMA METNİ
Ü1	<ul style="list-style-type: none">• Şimdiki Çocuklar Harika• Üçüncü Şahsın Şiiri• Beyaz Gemi	<ul style="list-style-type: none">• Okumanın e-hali• Dostlar Beni Hatırlasın• Japonya'nın Şiir Geleneği: Haiku
Ü2	<ul style="list-style-type: none">• Gençlik Böyledir İşte• Gencim, Çabuk Silerim• Aşk mı? İhanet mi?• Büyümek mi? Yaşlanmak mı?• İhtiyar Delikanlı	
Ü3	<ul style="list-style-type: none">• Korkudan Fobiye• Aşk mı? Tutku mu?• Obsesif Aşklar	
Ü4	<ul style="list-style-type: none">• Yemek İsimleri Üzerine• Oryantal Dansı• İskoçya Denince Akla...	
Ü5	<ul style="list-style-type: none">• Ah Bir Zengin Olsam• Lüksün Sınırı Yok• Parayla Mutluluk Olur mu?	<ul style="list-style-type: none">• Zengin Olmanın 15 Püf Noktası
Ü6	<ul style="list-style-type: none">• İkinci Dilim Türkçe• Bedenin Söyledikleri	<ul style="list-style-type: none">• Yazalım mı? Konuşalım mı?• Ben de Amerikan Delikanlısıyım

YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE OKUMA METİNLERİNİN, OKUMA METİNLERİ ANALİZ MADDELERİNE GÖRE İNCELENMESİ

• “OKUMANIN E-HALİ” Okuma Metni (S.104-105) Analizi

Metnin türü: “Okumanın E-Hali” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Okumanın E-Hali” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Okumanın E-Hali” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Okumanın E-Hali” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Okumanın E-Hali” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ŞİMDİKİ ÇOCUKLAR HARİKA” Okuma Metni (S.10) Analizi**

Metnin türü: “Şimdiki Çocuklar Harika” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Şimdiki Çocuklar Harika” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Şimdiki Çocuklar Harika” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Şimdiki Çocuklar Harika” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Şimdiki Çocuklar Harika” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ağızına biber sürmek, büyümüş de küçülmüş, yüzü kızarmak, gülmekten kırılmak, havaya girmek, pot kırmak vb.) rastlanmıştır.

- **“DOSTLAR BENİ HATIRLASIN” Okuma Metni (S.11) Analizi**

Metnin türü: “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN ŞİİRİ” Okuma Metni (S.13) Analizi**

Metnin türü: “Üçüncü Şahsın Şiiri” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Üçüncü Şahsın Şiiri” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Üçüncü Şahsın Şiiri” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Üçüncü Şahsın Şiiri” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Üçüncü Şahsın Şiiri” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“BEYAZ GEMİ” Okuma Metni (S.14) Analizi**

Metnin türü: “Beyaz Gemi” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Beyaz Gemi” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Beyaz Gemi” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Beyaz Gemi” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Beyaz Gemi” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“JAPONYA’NIN ŞİİR GELENEĞİ: HAİKU” Okuma Metni (S.16) Analizi**

Metnin türü: “Japonya’nın Şiir Geleneği: Haiku” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Japonya’nın Şiir Geleneği: Haiku” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Japonya’nın Şiir Geleneği: Haiku” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Japonya’nın Şiir Geleneği: Haiku” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Japonya’nın Şiir Geleneği: Haiku” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“GENÇLİK BÖYLEDIR İŞTE” Okuma Metni (S.18) Analizi**

Metnin türü: “Gençlik Böyledir İşte” adlı okuma metninin türü edebi metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Gençlik Böyledir İşte” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Gençlik Böyledir İşte” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmamıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Gençlik Böyledir İşte” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Gençlik Böyledir İşte” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“GENCİM, ÇABUK SİLERİM” Okuma Metni (S.21) Analizi**

Metnin türü: “Gencim, Çabuk Silerim” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Gencim, Çabuk Silerim” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Gencim, Çabuk Silerim” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Gencim, Çabuk Silerim” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Gencim, Çabuk Silerim” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (yedikleri içtikleri ayrı gitmemek, havadan sudan konuşmak, hayal kırıklığına uğramak, aklının ucundan bile geçirmemek vb.) rastlanmıştır.

- **“AŞK MI? İHANET Mİ?” Okuma Metni (S.22) Analizi**

Metnin türü: “Aşk mı? İhanet mi?” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Aşk mı? İhanet mi?” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Aşk mı? İhanet mi?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Aşk mı? İhanet mi?” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Aşk mı? İhanet mi?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ayaklarına kapanmak, çılgına dönmek) rastlanmıştır.

- **“BÜYÜMEK Mİ? YAŞLANMAK MI?” Okuma Metni (S.26) Analizi**

Metnin türü: “Büyüme mi? Yaşlanmak mı?” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Büyüme mi? Yaşlanmak mı?” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Büyüme mi? Yaşlanmak mı?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Büyüme mi? Yaşlanmak mı?” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Büyüme mi? Yaşlanmak mı?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (yaşına başına bakmamak, akıl yaşta değil baştadır) rastlanmıştır.

- **“İHTİYAR DELİKANLI” Okuma Metni (S.28) Analizi**

Metnin türü: “İhtiyar Delikanlı” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İhtiyar Delikanlı” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İhtiyar Delikanlı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İhtiyar Delikanlı” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İhtiyar Delikanlı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (taş çıkartmak) rastlanmıştır.

- **“KORKUDAN FOBİYE” Okuma Metni (S.32) Analizi**

Metnin türü: “Korkudan Fobiye” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Korkudan Fobiye” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Korkudan Fobiye” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Korkudan Fobiye” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Korkudan Fobiye” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“AŞK MI? TUTKU MU?” Okuma Metni (S.34) Analizi**

Metnin türü: “Aşk mı? Tutku mu?” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Aşk mı? Tutku mu?” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Aşk mı? Tutku mu?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Aşk mı? Tutku mu?” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Aşk mı? Tutku mu?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (dizlerinin bağı çözülmek, iş işten geçmek, kalbi küt küt atmak) rastlanmıştır.

- **“OBSESİF AŞKLAR” Okuma Metni (S.40) Analizi**

Metnin türü: “Obsesif Aşkılar” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Obsesif Aşkılar” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Obsesif Aşkılar” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Obsesif Aşkılar” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Obsesif Aşkılar” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (yemeden içmeden kesilmek, eriyip bitmek, yataklara düşmek) rastlanmıştır.

- **“YEMEK İSİMLERİ ÜZERİNE” Okuma Metni (S.44) Analizi**

Metnin türü: “Yemek İsimleri Üzerine” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Yemek İsimleri Üzerine” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Yemek İsimleri Üzerine” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Yemek İsimleri Üzerine” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Yemek İsimleri Üzerine” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“ORYANTAL DANSI” Okuma Metni (S.48) Analizi**

Metnin türü: “Oryantal Dansı” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Oryantal Dansı” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Oryantal Dansı” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Oryantal Dansı” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Oryantal Dansı” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“İSKOÇYA DENİNCE AKLA” Okuma Metni (S.52) Analizi**

Metnin türü: “İskoçya Denince Akla” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İskoçya Denince Akla” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İskoçya Denince Akla” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İskoçya Denince Akla” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İskoçya Denince Akla” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (soru yağmuruna tutmak) rastlanmıştır.

- **“AH BİR ZENGİM OLSAM” Okuma Metni (S.57) Analizi**

Metnin türü: “Ah Bir Zengin Olsam” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ah Bir Zengin Olsam” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ah Bir Zengin Olsam” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ah Bir Zengin Olsam” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ah Bir Zengin Olsam” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (enine boyuna düşünmek, işten değil, değme keyfime) rastlanmıştır.

- **“LÜKSÜN SINIRI YOK” Okuma Metni (S.58) Analizi**

Metnin türü: “Lüksün Sınırı Yok” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Lüksün Sınırı Yok” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Lüksün Sınırı Yok” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Lüksün Sınırı Yok” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Lüksün Sınırı Yok” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (yanıp tutuşmak, canını dişine takmak, gece gündüz çalışmak) rastlanmıştır.

- **“ZENGİN OLMANIN 15 PÜF NOKTASI” Okuma Metni (S.60) Analizi**

Metnin türü: “Zengin Olmanın 15 Püf Noktası” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Zengin Olmanın 15 Püf Noktası” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Zengin Olmanın 15 Püf Noktası” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Zengin Olmanın 15 Püf Noktası” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metnidir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Zengin Olmanın 15 Püf Noktası” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (gözden kaçırmak, bekarlık sultanlıktır) rastlanmıştır.

• **“PARAYLA MUTLULUK OLUR MU?” Okuma Metni (S.58) Analizi**

Metnin türü: “Parayla Mutluluk Olur Mu?” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Parayla Mutluluk Olur Mu?” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Parayla Mutluluk Olur Mu?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Parayla Mutluluk Olur Mu?” adlı okuma metni, ünitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Parayla Mutluluk Olur Mu?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“İKİNCİ DİLİM TÜRKÇE” Okuma Metni (S.68) Analizi**

Metnin türü: “İkinci Dilim Türkçe” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “İkinci Dilim Türkçe” adlı okuma metninin kullanım alanı; kişisel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “İkinci Dilim Türkçe” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “İkinci Dilim Türkçe” adlı okuma metni, üitedeki alt ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “İkinci Dilim Türkçe” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (umutsuzluğa düşmek) rastlanmıştır.

- **“BEDENİN SÖYLEDİKLERİ” Okuma Metni (S.72) Analizi**

Metnin türü: “Bedenin Söyledikleri” adlı okuma metninin türü üretilmiş metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Bedenin Söyledikleri” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Bedenin Söyledikleri” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Bedenin Söyledikleri” adlı okuma metni, üitedeki ana metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 250 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Bedenin Söyledikleri” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

- **“YAZALIM MI? KONUŞALIM MI?” Okuma Metni (S.74) Analizi**

Metnin türü: “Yazalım mı? Konuşalım mı?” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Yazalım mı? Konuşalım mı?” adlı okuma metninin kullanım alanı; eğitsel alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Yazalım mı? Konuşalım mı?” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Yazalım mı? Konuşalım mı?” adlı okuma metni, üitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin altında olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Yazalım mı? Konuşalım mı?” adlı okuma metninde kültürel unsurlara rastlanmamıştır.

• **“BEN DE AMERİKAN DELİKANLISIYIM” Okuma Metni (S.77) Analizi**

Metnin türü: “Ben De Amerikan Delikanlısıyım” adlı okuma metninin türü özgün metin olarak saptanmıştır.

Dilin kullanım alanı/ mekânı: “Ben De Amerikan Delikanlısıyım” adlı okuma metninin kullanım alanı; kamusal alan olarak saptanmıştır.

Dil bilgisi seviyesi: “Ben De Amerikan Delikanlısıyım” adlı okuma metninde hedeflenen dil düzeyinde (B2 seviyesi) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına rastlanmıştır.

Metnin uzunluk / kısalık durumu: “Ben De Amerikan Delikanlısıyım” adlı okuma metni, ünitedeki alt okuma metinlerden biridir. Metnin uzunluğunun 200 kelimenin üstünde olduğu saptanmıştır.

Metindeki kültürel unsurlar: “Ben De Amerikan Delikanlısıyım” adlı okuma metninde kültürel unsurlara (ilk vuran okçudur, kafayı yemek) rastlanmıştır.

YENİ HİTİT 3 YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE OKUMA METİNLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Yeni Hitit Türkçe Ders Kitapları; Temel (A1-A2), Orta (B1) ve Yüksek (B2-C1) olarak tanımlanmıştır. B2 ve C1 Yeni Hitit 3 Kitabında bir aradadır. İlk 6 ünite B2 diğer 6 ünite C1’e aittir. Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının ilk 6 ünitesinde yer alan okuma metinlerinin, “okuma metinleri analiz maddeleri”ne göre incelenmesi sonucunda kitapta 27 okuma metni yer almaktadır. Bu metinlerden 9 tanesinin üretilmiş, 13 tanesinin özgün ve 3 tanesinin edebî metin olduğu saptanmıştır. Metinler kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığında 13 metin kişisel, 9 metin eğitsel ve 3 metin kamusal alanda geçmektedir. Mesleki alanda kullanılan metin örneğine rastlanamamıştır.

22 metinde hedeflenen dil düzeyinde (B2 düzeyinde) kullanılması gereken dil bilgisi yapılarına (sıfat fiiller, zarf fiiller, işteş ve ettirgen çatılar, birleşik zamanlar vb.) rastlanırken 3 metinde bu dilbilgisi yapıları tespit edilememiştir. 4 metnin uzunluğu 200 sözcüğün altında, 3 metnin uzunluğu 200-250 sözcük arasında ve diğer 18 metnin uzunluğunun da 250 sözcüğün üstünde olduğu tespit edilmiştir. 250 sözcükten uzun

metinler B2 düzeyi dil kullanıcısının zaman zaman bağlamdan kopmasına ve metinden uzaklaşmasına sebep olabilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi alanında yaygın olarak Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe, Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe öğretim setleri kullanılmaktadır. Setlerde dört temel becerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler bulunmakla birlikte ağırlıklı olarak metin temelli bir dil öğretimine öncelik verilmiştir. Bu sebeple kitaplarda yer alan metinlerin çeşitliliği, içeriği ve düzeye uygunluğu büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada öncelikle, yabancılarla Türkçe öğretmek amacı ile B2 düzeyinde yazılmış Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe kitaplarında yer alan okuma metinleri tespit edilmiştir. Sonrasında da tespit edilen okuma metinleri “okuma metinleri analiz maddeleri”nde yer alan maddelere göre incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- B2 düzeyinde incelenen dört kitap arasında sayıca en fazla okuma metnine Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe kitabında 52 rastlanırken, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 20, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabında 27 ve Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe kitabında ise 25 metne rastlanmıştır. Görüldüğü üzere en az metin Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe kitabında yer almaktadır.
- Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe kitabında diğer kitaplara oranla daha fazla sayıda okuma metnine rastlanmasının sebebi; her üniteye ana metne ek olarak ünitenin temasıyla ilgili alt okuma metinlerinin ve serbest okuma metinlerinin olmasıdır. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında alt okuma ve serbest okuma metinleri varken Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında sadece alt okuma metinleri mevcuttur. Bununla birlikte Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe kitabında alt okuma metinleri ve serbest okuma metinlerine rastlanmamıştır.
- Metin türleri sınıflandırıldığında kitaplarda üretilmiş metinlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte metin sayılarına göre; Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitaplarında özgün ve edebî metinlere oldukça az yer verilmiş olması dikkat çekmektedir.

- Metinler kullanım alanlarına göre sınıflandırıldığında; Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe kitabında dilin tüm kullanım alanlarını görmek mümkünken, Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe kitabında kişisel alanda kullanılan metinlere, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ve Yeni Hitit 3 Yabancılar için Türkçe kitaplarında meslekî alanda geçen metinlere rastlanmamaktadır.
- Dil öğretiminde düzey ilerledikçe somut kavramlardan soyut kavramlara doğru bir ilerleme kaydedilmelidir. Öğrenci temel düzeyde (A1-A2) öğrendiği somut anlamlı kelimelerin üzerine çoğunlukla orta (B1) ve ileri (B2-C1) düzeylerde öğrendiği soyut anlamlı kelimeleri koyarak kelime haznesini ve ifade kabiliyetini geliştirir. Okuma metinlerinin incelendiği dört kitapta da öğrencilerin hazırbulunuşluk durumları dikkate alınarak metinlerin uzunluk-kısalık durumlarına göre tüm metinlerde soyut anlamlı kelime öğretimine yer verildiği görülmektedir.
- Yabancı dil öğrencisinin hedef dilde kendini doğru bir şekilde ifade edebilmesi ve iletişim sürecine dâhil olabilmesi için hedef dilin kurallarına hâkim olması gerekmektedir. İncelenen dört kitapta metin temelli dil bilgisi öğretimi yapılmaktadır. Okuma metinleriyle öğrencilerin okuma becerileri geliştirilirken hedef dilin kuralları da metnin içinde sezdirilmektedir. Yedi İklim (34 metin), Gazi Üniversitesi (19 metin), İstanbul (18 metin) ve Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe (22 metin) ders kitaplarında B2 düzeyinde öğretilmesi gereken dil bilgisi yapıları (sıfat fiiller, zarf fiiller, çatı ekleri, birleşik zamanlar, dolaylı anlatım vb.) tespit edilmiştir.
- Metinlerin uzunluk-kısalık durumları incelendiğinde; dört kitapta yer alan metinlerin çoğunlukla 250 sözcükten uzun oldukları tespit edilmiştir. Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe kitabında 200 sözcüğün altında metin bulanamazken, Yedi İklim ders kitabında 26, İstanbul kitabında 8 ve Yeni Hitit 3 kitabında 4 metnin o düzeydeki diğer metinlere oranla belirgin bir şekilde daha kısa olduğu belirlenmiştir.
- Hedef dil öğretiminde, öğrenciye temel söz varlığıyla birlikte düzeyine uygun, günlük hayatta iletişimi kolaylaştıran atasözleri, deyimler ve kalıp ifadeler de öğretilmelidir. Atasözleri, deyimler ve kalıp ifadeler içerisinde soyut anlam varlığının daha çok olduğu düşünülürse bu yapılar orta (B1) ve ileri (B2-C1) düzey dil kullanıcılarına daha çok hitap etmektedir. Okuma metinleri içerisinde kültürel unsurlara en az yer ayıran kitap İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitabıdır. 24

metinde kültürel unsurlara rastlanmazken sadece 3 metinde kültürel unsurlar tespit edilebilmiştir.

- Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe kitabında 28 metinde, Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe kitabında 14 metinde ve Yeni Hitit 3 Yabancılar İçin Türkçe kitabında 13 metinde kültürel unsurlara yer ayrılmıştır.

Yapılan araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için şu öneriler ortaya çıkmıştır:

- Öğrenciler, metin türleri ile etkileşime dil öğrenimi sırasında kaynak kitaplar aracılığı ile girerler. Belli bir düzeye kadar metin türlerini tek başlarına ayırt edemezler. Bu sebeple öğrencileri düzeylerine uygun olmak koşuluyla karşılaşılabilecekleri tüm metin türleri ile buluşturmak gerekmektedir.
- Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre B2 düzeyi dil kullanıcısı, çağdaş yazınsal düzyazı metinlerini okuyabilir ve anlayabilir. Toplumun ve toplumun bir parçası olan kültürün sanata yansıması olarak görülen özgün ve edebî metinler, yabancı dil öğrencisi için dilin ve kültürün kavranmasında önemli bir rol oynar. Kitaplarda daha fazla sayıda bu tür metinlere yer verilmesi dil öğreniminde öğrenciye büyük katkı sağlar.
- Dil iletişimin temelini oluşturur. İletişimin de diyaloglarla sağlandığı göz önünde bulundurulduğunda diyalog metinleri A1 düzeyinden B2 düzeyine kadar kaynak kitaplarda yer almalıdır. Temel söz varlığının, dilin omurgasını teşkil eden sıfat fiillerin ve zarf fiillerin yoğun olduğu yapılar diyalog metinleri ile daha iyi kavratılabilir.
- Dil öğretiminde temel düzeyde kullanılan basit ve sade metin türleri (tanıtım, haber metinleri vb.) düzeyler ilerledikçe yerini B2 düzeyine uygun, öğrenciyi güdüleyici ve üzerine düşünmesini gerektiren, bir olay örgüsüne dayalı, daha karmaşık metin türlerine bırakmalıdır.
- Metinlerde dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da dilin kullanım alanlarının tek taraflı olmaması gerekliliğidir. Öğrencinin hedef dili öğrenme sebebi dile hayatın hangi alanında ihtiyaç duyacağına göre şekillenmektedir. Bu sebeple kitaplardaki metinler seçilirken dilin kullanım alanları çeşitlilik gösterecek şekilde tercih edilmelidir.
- Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne göre B2 düzeyi dil kullanıcıları “bağımsız dil kullanıcısı” olarak tanımlanır. Bu düzeyde bir dil kullanıcısı; soyut ve somut

konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir. Metin türleri bölümünde de değindiğimiz üzere üretilmiş metinler günlük yaşamdan kesitler sunan, mecaz ve yan anlamlara fazla yer verilmeyen metinlerdir. Dil öğretiminde kullanılacak metinlerde düzeyler ilerledikçe somuttan soyuta ilkesine dayanarak ve metnin uzunluk durumu da göz önüne alınarak B2 düzeyinde soyut ve mecaz kavramlara daha çok yer verilmelidir.

- Dil bilgisi öğretimi belirli bir sıraya göre aşamalı olarak öğretilmektedir. İncelenen kitaplarda B2 düzeyine ait dilbilgisi yapıları dört beceri ile geliştirilmeye çalışılmıştır. Her üniteye öğretilen yeni dil bilgisi yapılarını okuma metinleri içinde görmek mümkündür. Bu yapıları üniteler ilerledikçe okuma metinleri içerisinde tekrar öğrencinin karşısına çıkarmak öğrencinin metni anlamasını kolaylaştırırken arka planda dil bilgisi yapılarına aşina olmasına yardım edebilir.
- Kısa metinler uzun metinlere oranla öğrenciye daha az bilgi sunarken öğrencinin metinle daha kısa etkileşimde kalmasına sebep olmaktadır. Kısa metinler okumaya alışan öğrenci uzun metinlerle karşılaştığında sıkılabilmekte ve metnin akışına hâkim olmakta zorlanabilmektedir. Metinlerin uzunluklarının standart ölçülerde tutulması öğrencilerin dil ve zihinsel becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.
- Öğrenci için yabancı bir dil öğrenmek demek aynı zamanda farklı bir kültürü ve yaşam şeklini tanıma ve öğrenme çabası demektir. Atasözleri, deyimler ve kalıplaşmış ifadelerin oluşturduğu kalıp sözler toplumun tarihinden, kültüründen ve sosyal yaşantısından ayrı düşünülemez. Zira bu yapılar yüzyıllar içerisinde toplumun gelenek ve görenekleri içinde şekillenmiş ve toplumun yaşam pratiklerine dair ipuçları vermektedir. Öğrencinin metin içerisinde karşılaştığı her yeni sözcük, atasözü, deyim ve kalıplaşmış ifadeler öğrenciye öğrenmeye çalıştığı dil ve toplum hakkında bilgi verirken öğrencinin kafasında yeni düşünceler oluşmasına da zemin hazırlar. Bu sebeple metinler içerisinde kültürel unsurlara daha çok yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Abrams, M. H. (1993). *A glossary of literary terms*. Fort Worth: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Aksan, D. (2006). *Anlambilim Konuları ve Türkçe'nin Anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Alan, Y. (1994). *Lisan ve İnsan*. İzmir: TÖV Yayınları.
- Avrupa Konseyi. (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi*. Almanya: Telc GmbH
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (1), 19-30.
- Barın, E. ve Güzel, A. (2016). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Beaugrande, R. de ve Dressler, W. (1981). *Introduction to Text Linguistics*. London: Longman.
- Bekleyen, N. (Ed.). (2015). *Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Boylu, E. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Temel Seviyedeki İranlı Öğrencilerin Yazma Problemleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, (6), 335-349.
- Büyüköztürk, Ş. ve Çakmak, E. K. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demircan, Ö. (2013). *M*. İstanbul: Der Yayınları.
- Durmuş, M. (2019a). *Dil Öğretiminde Öğretici Yeterlikleri ve Pedagojik Muhakeme Becerisi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Durmuş, M. (2019b). Yabancı Dil Öğretimi Sınıflarında Ana Dilin Yeri. *Sakarya University Journal Of Education*, 567-577.
- Eker, S. (2009). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erdil, M. (2018). Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kuruluna Bağlı 209 Üniversitede Yabancılara Türkçe Öğretimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (60), 93-112.

- Grosjean, F. (1994). *Individual bilingualism, the encyclopedia of language and linguistics*. Oxford: Pergamon Press.
- Güneş, F. (2013). Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, (1), 1-12.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi.
- İltar, L. ve Açık, F. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Türlerinin Sınıflandırılması ve Ders Kitaplarında Yer Alan Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi. *Journal of Turkology*, (29), 311-346.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2*. (2015). İstanbul: Kültür Basım.
- Karatay, H. (2013). İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Kavrama ile İlgili Bilişsel Farkındalıkları. *TÜBAR*, (XXVII Bahar), 457-475.
- Keskin, F. ve Okur, A. (t.y.). Okuma Eğitimi. M. Durmuş (Ed.), *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde .
- Kıran, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi/Journal of Social Sciences Institute*, (15), 170-189.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kristeva, J. (1980). *Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art*. New York: Columbia University Press.
- Türkiye Maarif Vakfı. (2019.) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı*. İstanbul.
- Okur, A. (2014). Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Türsel Özellikleri. H. Ülper (Ed.), *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* içinde (s. 116). Ankara: Pegem Akademi.
- Onursal, İ. (2003). Türkçe Metinlerde Bağdaşıklık ve Tutarlılık. *Günümüz Dilbilim Çalışmaları* içinde , Dilbilim Dizisi (ss. 121-132). İstanbul: Multilingual.
- Oralış, M. ve Ozil, Ş. (1992). Metindilbilimsel Yaklaşımla Yazınsal Bir Metni Çözümleme Denemesi. *Dilbilim Araştırmaları 3* içinde . İstanbul: Hitit Yayınları.

- Oruç, Ş. (2016). Türkçede Ana Dil ve Ana Dili. *Journal of Turkish Language and Literature*, (2), 311-322.
- Özcan, E. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi: Yeni Hitit B1 Düzeyi*. (Yayımlanmamış yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Sarıkaya, B. (2017). Türkçe Öğretiminde Görsel Okuma. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 779-796.
- Şahin, E. Y. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler. A. Şahin (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* içinde (s. 109). Ankara: Pegem Akademi.
- Torusdağ, G. ve İşimtekin, S. (2016). Furug Ferruhzâd'ın "Kâbus" Öyküsü Üzerine Metindilbilimsel Bir Çözümleme. *DTCF Dergisi*, (56), 160-199.
- Türkçe Sözlük*. (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Uğur, N. (2013). *Metindilbilgisi (Ders Notları)*. Ankara.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.
- Yabancılar için Türkçe B2*. (2018). Ankara: Salmat Basım.
- Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı B2*. (2017). Ankara: TDV.
- Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 3*. (2009). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.